

2012-2015

Hämeenlinnan
kaupungin
monikulttuurisuusohjelma

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
1. TYÖ JA TOIMEENTULO	7
1.1. Maahanmuuttajien työllisyys ja sen esteet	7
1.2. Työvoiman saatavuus ja harmaa talous	10
1.3. Hämeenlinnan kaupunki monikulttuurisena työnantajana	11
1.4. Kotoutumiskoulutus	12
1.5. Hyviä työllistymisen ja työelämän käytäntöjä Hämeenlinnassa	12
1.6. Tavoitteet monikulttuuristen työmarkkinoiden edistämiseen	14
2. HÄMEENLINNAN KAUPUNKI PALVELUJEN TILAAJANA JA TUOTTAJANA	15
2.1. Yleis- vai erityispalveluja maahanmuuttajille?	15
2.1.1. Alkuvaiheen ohjaus ja omakielinen tiedottaminen avainasemassa	15
2.1.2. Kaupungin henkilöstön kokemus koulutuksen tarve monikulttuurisuusasioissa	16
2.2. Maahanmuuttajien erityispalvelut Hämeenlinnassa	18
2.3. Tavoitteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaupungin palveluissa	18
3. LAPSET, NUORET JA KOULUTUS	19
3.1. Varhaiskasvatus	19
3.2. Perusopetus ja valmistava opetus	19
3.2.1. Oman kielen opetus	20
3.2.2. Suomi toisena kielenä S2	20
3.3. Toisen asteen koulutus: lukiot ja maahanmuuttajien ammatillinen koulutus	21
3.4. Maahanmuuttajien koulutuksen haasteet: nuoret muuttajat ja koulutuksen nivelvaiheet	21
3.5. Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ja koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto	22
3.6. Nuorisopalvelut	22
3.7. Lasten ja nuorten kulttuuritoiminta	22
3.8. Tavoitteet, joilla edistetään yhteistä vastuuta lasten, nuorten ja perheiden kotouttamisessa	22
4. YHDENVERTAINEN OSALLISUUS HÄMEENLINNASSA	24
4.1. Yhdenvertaisuus ja asuminen	25
4.2. Yhdenvertaisuus, vapaa-aika, kulttuuripalvelut ja kansalaisjärjestöt	26
4.3. Tavoitteet yhdenvertaisuuden ja yhteisen osallisuuden toteutumiseen Hämeenlinnassa	28
KÄSITTEITÄ	29
LÄHTEET	30
TIIVISTELMÄ	33
موجز (Arabia)	34
Summary (Englanti)	35
خلاصه (Persia)	36
Résumé (Ranska)	37
บทคัดย่อ (Thai)	38
Özet (Turkki)	39
Резюме (Venäjä)	40
Kokkuvõte (Viro)	41

JOHDANTO

Kaupungin strategian arvot ohjaavat

Suomi kansainvälistyy ja muuttuu vuosi vuodelta monikulttuurisemmaksi. Hämeenlinna on mukana muutoksessa: monenlaiset ihmiset ja kulttuurit kohtaavat Hämeessäkin.

Hämeenlinna perustaa strategiansa ja toimintansa seuraaville arvoille: Yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys, Asukaslähtöisyys ja palveluhenkisyys, Luovuus ja rohkeus, Ekologisuus. Uudistuva Hämeenlinna 2015 -strategia on hyväksytty Hämeenlinnan kaupunginvaltuustossa 14.6.2010.

Strategiassa avataan, mitä kullakin arvolla tarkoitetaan. Yhdenvertaisuudella ja yhteisöllisyydellä tarkoitetaan sitä, että Hämeenlinnan kaupunki tarjoaa hyvän arjen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille tasapuolisesti. Yhteisöllisyys tarkoittaa, että kuntalaisten yhteisöllisyyttä ja aktiivisuutta edistetään. Asukaslähtöisyys ja palveluhenkisyys merkitsevät, että asukkaiden toivotaan osallistuvan heitä koskeviin asioihin ja esittävän ideoita palveluiden parantamiseksi.

Luovuus ja rohkeus strategisina arvoina kertovat, että Hämeenlinna etsii uusia keinoja toimia tehokkaammin ja paremmin alueensa hyvinvoinnin lisäämiseksi. Ekologisuus arvona merkitsee, että Hämeenlinna tulee säilyttää myös tuleville sukupolville ja ratkaisut tehdään ekologisuutta korostaen.

Kaupungin avoimuutta ja dynaamista muutosvalmiutta henkivät strategiset arvot ovat ohjenuorana myös tässä Hämeenlinnan monikulttuurisuusohjelmassa. Erityisesti yhdenvertaisuus korostuu tämän ohjelman teemana. Monikulttuurisuusohjelmalla pyritään varmistamaan, että kaupunki tarjoaa hyvän arjen mahdollisuudet myös maahanmuuttajataustaisille hämeenlinnalaisille.

Monikulttuurisuusohjelma asettaa päälinjat, miten monikulttuurisuuteen liittyviä asioita Hämeenlinnassa hoidetaan. Ohjelma jalkautetaan eri palveluihin ja käytäntöihin ja se otetaan huomioon kaikissa palvelusopimuksissa. Näin rakennetaan elinvoimaista, modernia ja monikulttuurista Hämeenlinnaa.

Ohjelma perustuu teematyöpajoihin ja tutkimustietoon

Monikulttuurisuusohjelma on laadittu yhteistoiminnallisesti. Syksyn 2011 aikana järjestettiin neljä teematyöpajaa. Pajojen teemat olivat Työ ja toimeentulo, Lapset ja nuoret, Yhdenvertainen osallisuus sekä Hyvinvointi ja ikääntyminen. Työpajoihin osallistui kaupungin henkilöstöä, oppilaitosten ja järjestöjen edustajia, seurakuntien edustajia, työ- ja elinkeinohallinnon edustajia ja muita asiantuntijoita. Lisäksi järjestettiin erikseen keskustelutilaisuudet kaupungin lautakuntien jäsenille, maahanmuuttajille sekä työmarkkinajärjestöille ja yrittäjille. Ohjel-

man valmisteluun osallistui yli sata henkilöä. Kaikille osallistuneille suuret kiitokset!

Ohjelman valmistelua suunnitteli ja ohjasi asiantuntijaryhmä, johon kuuluivat kaupungin hyvinvointipalvelujen kehittämissyksikön johtaja Kirsti Mäensivu, sosiaalisen tuen palvelujen tilaajapäällikkö Sirpa Ylikerälä, maahanmuuttajatyön palvelupäällikkö Tua Sjöblom, monikulttuuri-ohjaaja Emmi Fjällström, opetus- ja kulttuuripalvelujen palvelupäällikkö Johanna Hyytiä sekä projektipäälliköt Esther Leander ja Tanja Tauro. Asiantuntijaryhmän sihteerinä, työpajojen vetäjänä ja ohjelman kirjoittajana toimi kouluttaja, tietokirjailija Päivi Vartiainen-Ora.

Hämeenlinnan monikulttuurisuusohjelma perustuu edellä kuvatun laajan kuulemisen lisäksi olemassa olevaan asiantuntijatietoon ja alan tutkimuksiin. Edellinen Hämeenlinnan monikulttuurisuusohjelma on vuodelta 2005.

Ohjelman taustalla on uusi kotoutumislaki

Tärkeänä taustana tälle monikulttuurisuusohjelmalle on 1.9.2011 voimaan tullut uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä. Kotoutumislaki edellyttää, että kunnalla tai seudulla on kotouttamisohjelma, joka hyväksytään valtuustossa ja tarkistetaan valtuustokausittain. Ohjelma on otettava huomioon kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Uudessa kotoutumislaisissa korostetaan kotoutumisen kahdensuuntaisuutta. Kahdensuuntaisuus tarkoittaa, että kun yhteiskunta muuttuu monikulttuurisemmaksi, valtaväestökin voi oppia muuttajilta, kaikki sopeutuvat uusiin tilanteisiin ja monikulttuurisuus hyödyttää koko yhteiskuntaa. Kun maahanmuuttajat asettuvat Suomeen, he ovat osa yhteiskuntaa ja muokkaavat sitä erilaisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen osallistumisen kautta. Siksi kotoutumista ei pitäisi ymmärtää kapeasti jonakin, joka koskee vain saapuvia maahanmuuttajia vaan myös vastaanottavaa yhteiskuntaa ja sen kykyä mukautua kulttuurienvälisiin kohtaamisiin. (Ahokas 2010) Muun muassa tästä syystä Hämeenlinnan ohjelma päädyttiin nimeämään monikulttuurisuusohjelmaksi kotoutumisohjelman sijasta.

Uuden kotoutumislain lähtökohtana on vastata maahanmuutossa viime vuosina tapahtuneisiin muutoksiin. Uusi laki ottaa entistä paremmin huomioon kaikenikäiset ja eri syistä muuttaneet. Entinen laki keskittyi enemmän pakolaisiin ja paluumuuttajiin. Uusi laki koskee myös esimerkiksi Suomeen työhön muuttavaa henkilöä ja hänen perheenjäseniään.

Uudella kotoutumislaila halutaan parantaa erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen ohjausta: kaikilla Suomeen muuttavilla on oikeus kotoutumispalveluihin ja -neuvontaan. Kuntien tehtävä on järjestää palveluita asukkailleen. Pääperiaatteena laissa

on, että kuntien yleispalveluja tulee kehittää niin, että ne sopivat kaikille kuntalaisille, myös maahanmuuttajataustaisille.

Kotoutumispolitiikassa painottuvat jatkossa erityisesti toimenpiteet, joilla tuetaan perheiden, lasten ja nuorten kotoutumista. Aikuisten kohdalla tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Ohjausta avoimille työmarkkinoille parannetaan kotoutumisen alkuvaiheen palveluilla, kuten kaikille tarjolla olevalla alkukartoituksella sekä siihen perustuvalla kotoutumissuunnitelmalla ja -koulutuksella.

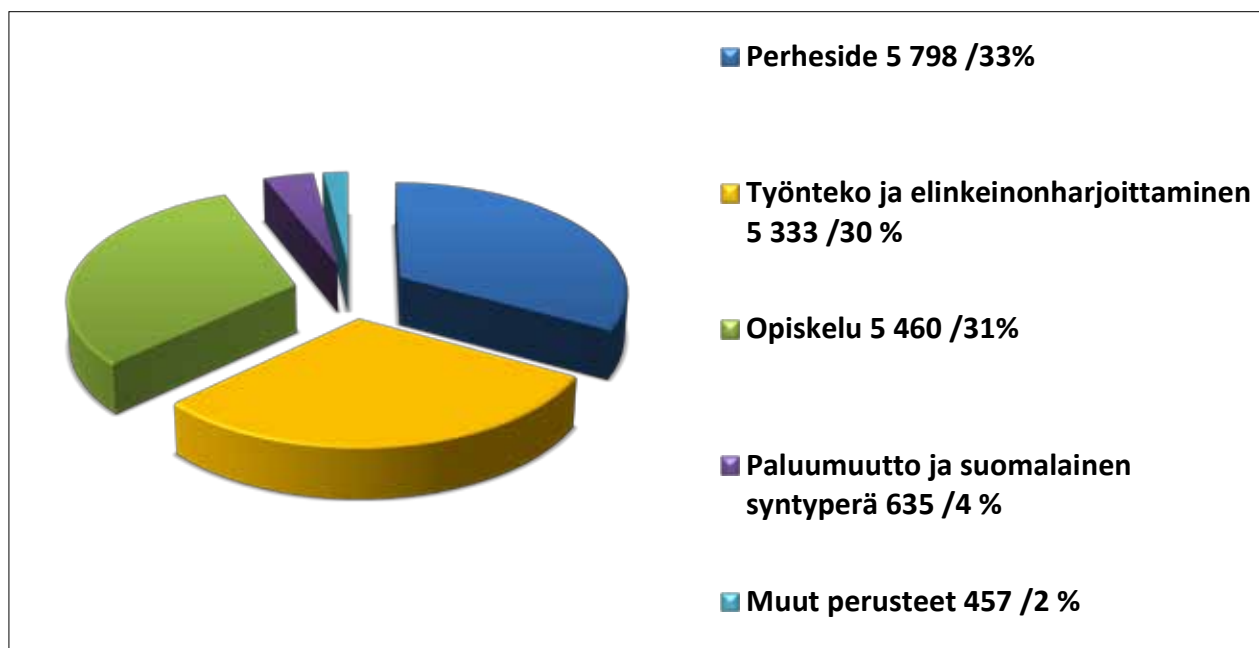
Maahanmuutto on kasvanut ja muuttunut Suomessa viime vuosikymmenenä, niin myös Hämeenlinnassa. Suurin maahanmuuton syy on perhesyyt, eli avioliitto tai muu perhesuhde Suomessa pysyvästi asuvan kanssa. Seuraavaksi yleisintä on muuttaa Suomeen työn perässä. Moni tulee Suomeen opiskelemaan. (Esim. Martikainen 2011)

Maahanmuuttajissa on paljon korkeasti koulutettuja asiantuntijoita, yrittäjiä ja palkansaajia. Muuttajia tulee hyvin monista maista ja erilaisista taustoista.

KAAVIO 1: Vuonna 2011 Suomeen myönnetyt ensimmäiset oleskeluluvat ja niiden peruste

Lähde: Maahanmuuton vuosikatsaus 2011, Sisäasiainministeriö

Oikeastaan maahanmuuttajista puhuminen yhtenä ryhmänä on aika turhaa. Kaikki muuttajat eivät ole pakolaisia eivätkä paluumuuttajia, eivätkä työttömiä tai syrjäytyneitä, vaikka niin voisi joskus julkisesta keskustelusta virheellisesti päätellä.

Muunkielisten osuus Hämeenlinnan (ennen vuoden 2009 kuntaliitosta 6 Hämeenlinnan seudun kunnan) väestöstä on kasvanut 1,4 %:sta noin 2,5 %:een vuodesta 2001 vuoteen 2011.

Muunkielinen tarkoittaa henkilöä, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Vuoden 2011 elokuussa väestörekisteritietojen mukaan Hämeenlinnassa asui 1507 muiden maiden kansalaista ja 2121 asukkaan äidinkieli oli jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Muunkielisistä 273 on varhaiskasvatikäisiä, 226 peruskouluikäisiä ja 688 nuoria aikuisia. Yli 57-vuotiaita heistä on 277 henkilöä. (Väestörekisteritiedot)

Koko maassa maahanmuuttajien osuus väestöstä oli vuonna 2011 keskimäärin 4,6 %. Alueelliset erot maahanmuuttajien määrissä ovat Suomen sisällä suuria. Noin puolet Suomen reilusta 200 000 muunkielisestä asuu pääkaupunkiseudulla. Kokonaisuudessaan Suomessa on maahanmuuttajia muihin EU-maihin verrattuna hyvin vähän. (Esim. Martikainen 2011)

KAAVIO 2: Maahanmuuttajien määrän kehitys Hämeenlinnan alueella ja Hämeenlinnassa 2004 - 2011:

Hämeenlinna	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Väkiluku 31.12.	64 111	64 271	64 905	65 421	66 131	66 455	66 829	67 254
Suomenkieliset	62 911	63 018	63 498	63 951	64 477	64 720	64 940	65 050
Ruotsinkieliset	209	212	221	215	219	229	232	
Muut kielet yhteensä	987	1 036	1 180	1 248	1 429	1 499	1 651	2 204
Ulkomaan kansalaiset	873	904	1 007	1 056	1 181	1 225	1 339	1 578
kielet % väestöstä	1,5	1,6	1,8	1,9	2,2	2,3	2,5	3,3
Ulkomaan kansalaiset % väestöstä	1,4	1,4	1,6	1,6	1,8	1,8	2,0	2,3

KAAVIO 3: Maahanmuutto ja maastamuutto, Hämeenlinna 2004 - 2011:

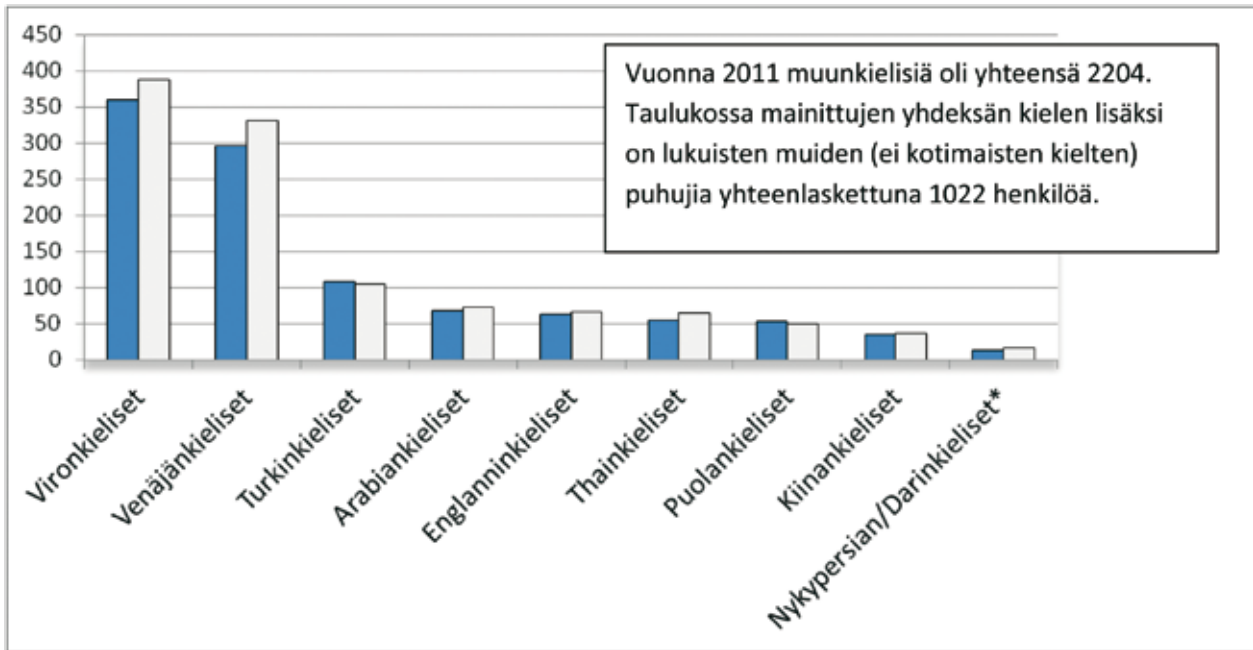
Kaikki ikäryhmät yhteensä	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	ennakotieto 2011
Maahanmuutto	189	177	204	250	228	198	203	214
Maastamuutto	97	123	78	122	86	109	90	78
Nettomaahanmuutto	92	54	126	128	142	89	113	136

Hämeen liitto / Tilastokeskus, Altika 0211

KAAVIO 4: Muunkieliset kieliryhmittäin

Lähde: Väestörekisteritiedot

Hämeen Ammattikorkeakoulun toimialueen eri yksiköissä opiskelee lukuvuoden aikana noin 600 ulkomaalaistaustaista opiskelijaa noin 50 eri maasta. He eivät ole mukana kotikunta-paikan mukaisissa väestötilastoissa.

Suomen Punainen Ristin perustama turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus on toiminut Lammilla vuodesta 2009 alkaen. Keskuksessa on tällä hetkellä 100 paikkaa. Turvapaikan hakijat asuvat itsenäisissä asunnoissa turvapaikkaprosessin ajan. Heidän palveluistaan tältä ajalta vastaa valtio ja SPR. Vastaanottokeskus on omalta osaltaan muovannut Hämeenlinnan monikulttuurista toimintaympäristöä.

Ohjelman rakenne ja seuranta

Monikulttuurisuusohjelman rakenne vastaa neljän teematyöpa-jan rakennetta. Tämä ohjelma muodostuu Johdannon jälkeen seuraavista pääluvuista: 1. Työ ja toimeentulo 2. Kaupunki palvelujen tilaajana ja tuottajana 3. Lapset, nuoret ja koulutus 4. Yhdenvertainen osallisuus.

Ohjelma alkaa työ ja toimeentulo -luvulla, koska työ ja toimeentulo luovat perustan koko perheen hyvinvoinnille ja kotoutumiselle. Ohjelma painottuu työn ja toimeentulon ohella lasten ja nuorten palveluihin ja koulutukseen uuden kotoutumislain hengen mukaisesti. Euroopassa monet suurimmat kotoutumisen haasteet liittyvät toisen polven maahanmuuttajiin, eli niihin maahanmuuttajien lapsiin ja nuoriin, jotka ovat syntyneet vanhempiensa uudessa, eurooppalaisessa kotimaassa.

(Esim. Ahokas 2010) Siksi lasten ja nuorten kotoutumisen edistäminen on myös Suomessa keskeistä.

Strategista ohjelmaa tehtäessä joudutaan aina tekemään valintoja. Tästä ohjelmasta on jouduttu jättämään pois monia keskeisiä palveluja, joita myös maahanmuuttajat käyttävät, mutta joiden kuvaaminen ei ole juuri nyt niin ajankohtaista kuin teemojen työ sekä lapset, nuoret ja perheet. Organisaatioista mm. KELA, poliisi, maistraatti ja aikuissosiaalityön palvelut jäävät tässä ohjelmassa sivuun, koska niiden työn kehittäminen tapahtuu arjen työn kehittämisen kautta, ja toimintakin on jo vakiintunutta.

Ohjelma on hyväksytty terveyden ja toimintakyvyn edistämisen, lasten ja nuorten, elämänlaadun ja ikäihmisten lautakunnissa. Tämän jälkeen ohjelma on viety kaupunginhallitukseen ja kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjelman kokouksessaan 8.10.2012. Ohjelma ohjaa sekä lautakuntien että palvelutuotannon toimintaa. Ohjelmaa käytetään ohjeena, kun kaupunki tilaa palveluja sekä omalta palvelutuotannolta että ulkopuolisilta tuottajilta.

Ohjelman toteutumista seurataan vuosittain. Toteutumista seuraa monikulttuurisuusasioiden neuvottelukunta, joka perustetaan tämän ohjelman mukaisesti. Seurantaraporttien havaintojen pohjalta valmistellaan uusi monikulttuurisuusohjelma viimeistään seuraavan valtuustokauden päättyessä vuonna 2016.

Monikulttuurisuusohjelmassa käytetyt käsitteet määritellään ohjelman lopussa.

1. TYÖ JA TOIMEENTULO

Maahanmuuttajien pääsy työhön on yksi tärkeimmistä kriteereistä, kun arvioidaan kotoutumisen onnistumista.

1.1. MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISYYS JA SEN ESTEET

Vaikka maahanmuuttajien työllisyys on kokonaisuudessaan Suomessa ja Hämeenlinnassa heikompi kuin valtaväestön, osa maahanmuuttajista työllistyy hyvin. Osa on muuttanutkin tänne juuri työpaikan takia. Esimerkiksi OECD-maissa syntyneellä henkilöllä työttömyyden todennäköisyys Suomessa vastaa melko tarkkaan valtaväestön vastaavaa lukua. Puhuttaessa maahanmuuttajista "keskimäärin" on muistettava, että erot eri maahanmuuttajaryhmien välillä ovat isoja, ja erot kunkin maahanmuuttajaryhmän sisällä yksilöiden välillä ovat merkittäviä. (Maahanmuuttajien työllistymisen esteet 2011)

Koska maahanmuuttajien työttömyys on jatkuvasti kuitenkin keskimäärin selvästi korkeampi kuin kantaväestön, asiaintilaa ja sen syitä on syytä tutkia ja on tutkittu. Maahanmuuttajien suuremman työttömyyden taustalla on monia eri tekijöitä. Ns. ensimmäisen polven maahanmuuttajilla vähäinen suomen kielen taito vaikeuttaa työllistymistä. Muualla hankittu koulutus ei aina vastaa suomalaisen työelämän tarpeita, tai tutkintoja ei voida rinnastaa. Toisinaan osaamista ei tunnisteta. Useat tutkimustulokset osoittavat myös, että osa työnantajista asennoituu maahanmuuttajiin kielteisesti, eikä siksi halua palkata heitä. (Esim. Forsander 2002, Wrede & Nordberg 2010, Maahanmuuttajien työllistymisen esteet 2011)

Sisäasianministeriön tammikuussa 2011 julkaisemassa Maahanmuuttajien työllistymisen esteet -raportissa maahanmuuttajien työllistymisen esteitä on hahmoteltu kuvalla (kaavio 5)

Työpajoissa muistutettiin, että työnantajat vaativat joskus työn tekemisen kannalta liiankin hyvää suomen kielen osaamis-

ta. Monissa töissä riittää sellainen suomen kielitaito, että osaa puhua suomea ja ymmärtää puhuttua kieltä. Kaikissa töissä ei tarvita kirjoittamista ja kielitietoa. Kielitaito myös kehittyy työssä. Toisaalta samaan aikaan työnantajat eivät aina osaa hyödyntää maahanmuuttajien monipuolista muiden kielten taitoa.

Tutkimuskirjallisuudessa on vuosien mittaan todettu, että suomen kielen taito on suomalaisilla työmarkkinoilla toimimisen keskeinen edellytys. Poikkeuksena ovat harvat kansainvälisten yritysten toimipaikat tai asiantuntijatyöyhteisöt, joissa työkielenä voi olla englanti. Heikko suomen kielitaito heikentää merkittävästi työllistymisen ja kouluttautumisen mahdollisuuksia Suomessa. (Esim. Forsander 2002, Arajärvi 2009, Wrede & Nordberg 2010)

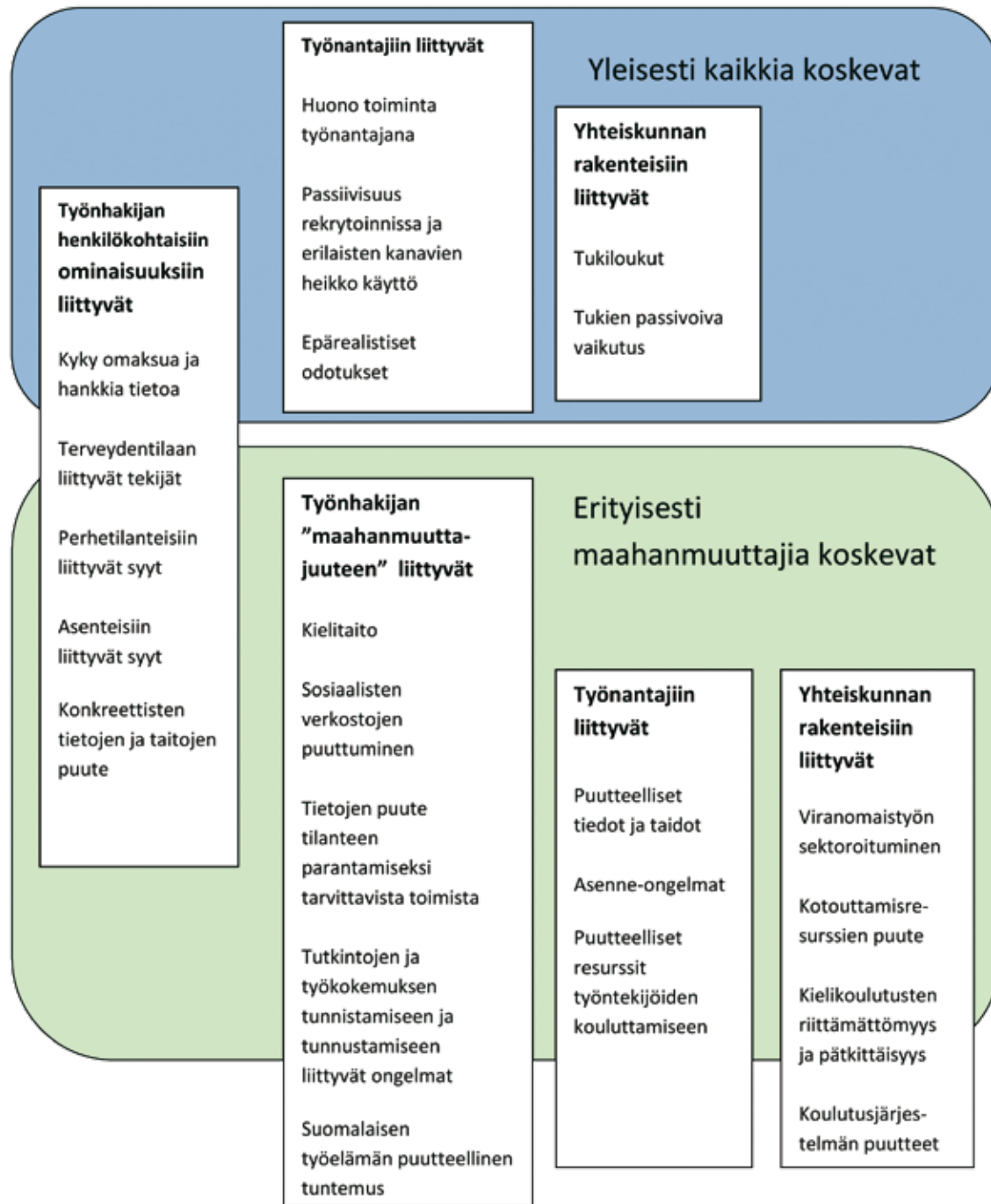
Myös Hämeenlinnan monikulttuurisuusohjelmaa valmistelevissa teematyöpajoissa maahanmuuttajien työllistymisen suurimmaksi esteeksi nähtiin maahanmuuttajien heikko suomen kielen taito. Työpajoissa todettiin, että suomen kielen opettamiseen ja opetuksen kehittämiseen tulisi uhrata lisää aikaa ja rahaa – se maksaisi itsensä takaisin. Työnhakijan yksilöllisiin ominaisuuksiin ja maahanmuuttajuuteen liittyvistä tekijöistä työllistymisen esteinä korostuvat heikon suomen kielen taidon ohella koulutuksen ja ammattitaidon ja työkokemuksen puute. Maahanmuuttajat mainitsevat useissa haastattelututkimuksissa, ettei ulkomailla hankittua koulutusta tai tutkintoa tunnisteta Suomessa. (Esim. Pehkonen 2011.)

Lähes mikä vain Suomessa saatu työkokemus on maahanmuuttajalle yleensä ulkomailla hankittua työkokemusta arvokkaampaa. Tärkeää ei siis ole maahanmuuttajan työuran pituus, vaan nimenomaan Suomessa saadun työkokemuksen pituus. Suomessa hankittu työkokemus koetaan luotettavaksi ja osoitukseksi siitä, että henkilö tuntee suomalaista työelämää ja menestyy siinä. (Esim. Forsander 2002)

KAAVIO 5: Maahanmuuttajien työllistymisen esteet 2011

Lähde: Selvitys maahanmuuttajien työllistymisen esteistä, Sisäasiainministeriön julkaisu 13/2011

Teematyöpajoissa ehdotettiin, että maahanmuuttajille tulisi luoda entistä enemmän mahdollisuuksia päästä harjoittelemaan työntekoa suomalaisella työpaikalla. Harjoittelussa kerääntyisi ensiarvoisen tärkeää kokemusta suomalaisesta työstä. Samalla myös suomen kielen taito kehittyisi työelämän tarpeiden mukaisesti.

Työyhteisöön kuuluminen on monien tutkimusten mukaan oleellisen tärkeää muuttajan ammatti-identiteetin ja omanarvontunnon säilymiselle ja siten kaikelle hyvinvoinnille (esim.

Matinheikki-Kokko ym. 2003). Tässä mielessä työ ja harjoitteluakin on parasta kotoutumista.

Muunkielinen harjoittelija tuo työpaikalle myös oman kielitaitonsa ja kulttuuriosaamisensa. Näin hän edistää pienenkin työpaikan kansainvälistymistä, ja kehittää työyhteisön valmiuksia toimia jatkuvasti globaalimmassa maailmassa. Samaan aikaan, kun korostamme suomen kielen ja suomalaisen työkokemuksen merkitystä, onkin hyvä muistaa, että globalisaation myötä työvoiman muuttovirrat kasvavat ja työelämä muuttuu

kaikkialla kansainvälisemmäksi. On hyvä katsoa kehitystä myös siitä näkökulmasta, että kaikkien on hyvä oppia toimimaan kansainvälisessä ympäristössä.

Kuten edellä on todettu, käsite "maahanmuuttaja" ei ole yksiselitteinen. Työhallinto kokoaa suurimman osan maahanmuuttajiin liittyvistä tilastoista kansalaisuuden perusteella. Monet Hämeenlinnassa asuvat maahanmuuttajat ovat kuitenkin jo hakeneet ja saaneet Suomen kansalaisuuden. Työvoimapolitiisessa koulutuksessa olevia ei niin ikään tilastoida työttömiksi. Nämä varaukset on hyvä pitää mielessä seuraavia lukuja tarkasteltaessa.

Työttömyysprosentti Hämeenlinnassa oli vuonna 2010 koko väestön kohdalla 10,1 prosenttia. Maahanmuuttajiksi tilastoitujen työttömyysprosentti oli samaan aikaan 29 prosenttia.

KAAVIO 6: Ulkomaalainen työvoima Hämeenlinnassa

	Ulkomaalaiset työttömät	Ulkomaalaisten työvoima	Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta (%)
Lokakuu 2011	158	762	21,3 %
Vuosi 2010 (keskiarvo)	176	606	29 %
Vuosi 2009 (keskiarvo)	137	502	27,2 %

Lähde: Hämeenlinnan TE-toimisto

Tarkimpana työttömyyden mittarina pidetään työssäkäyntiosuutta työikäisestä väestöstä. Kyseinen tieto saadaan viipeellä. Ohjelman tekovaiheessa käytettävissä olivat tiedot vuodelta 2010, jolloin yleinen työikäisen väestön työssäkäyntiosuus oli Suomessa Hämeenlinnassa 67,8 prosenttia mutta maahanmuuttajataustaisen väestön osalta vain 41 % prosenttia.

Maahanmuuttajien työllisyys koheni 2000-luvun alkupuolella, mutta on viime vuosina taloudellisen taantumun takia taas kääntynyt huonommaksi. Pitkän tähtäimen ennustukset sekä lähivuosina eläkkeelle siirtyvien määrä viittaavat kuitenkin siihen, että maahanmuuttajien työpanosta tarvitaan lähitulevaisuudessa Hämeenlinnassakin.

Monikulttuurisuusohjelmaa valmistelemissa työpajoissa nousi monia ideoita maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseksi. Monet niistä koskivat suomen kielen opetuksen kehittämistä ja lisäämistä sekä matalankynnyksen työharjoittelu- ja työpaikkojen lisäämistä.

Työelämän kansainvälistyminen

Kehittämiskeskus Häme Oy:n laatimassa Hämeenlinnan ja Hattulan elinkeinostrategiassa 2010–2015 päämääränä on alueen kansainvälistyminen. Yrityskartoituksen mukaan 27 yritystä ilmoittaa kansainvälistymisen painopistealueekseen heti tai lähiaikoina, 44 yritystä suunnittelee kansainvälisen kaupan aloittamista, 62 yritystä suunnittelee kansainvälistä kaupankäynnin kehittämistä ja 76 yritystä on kiinnostunut ulkomaisen työvoiman tai maahanmuuttajataustaisen työvoiman käytöstä. Yrityskartoitusprosessissa synnytetty www.sorviin.info tarjoaa yritysten harjoittelupaikkoja netissä. Vuonna 2011 harjoittelupaikkoja on ollut tarjolla 474 kpl. Sivuston kääntäminen englannin kielelle kansainvälisten harjoittelijapaikkojen tarjoamiseksi on vuoden 2012 toimintasuunnitelmassa.

Maahanmuuttajien työttömyys on valtakunnallisestikin korkea verrattuna koko väestöön. Hämeenlinnassa maahanmuuttajien työttömyys noudattelee pitkälti valtakunnallista tilannetta.

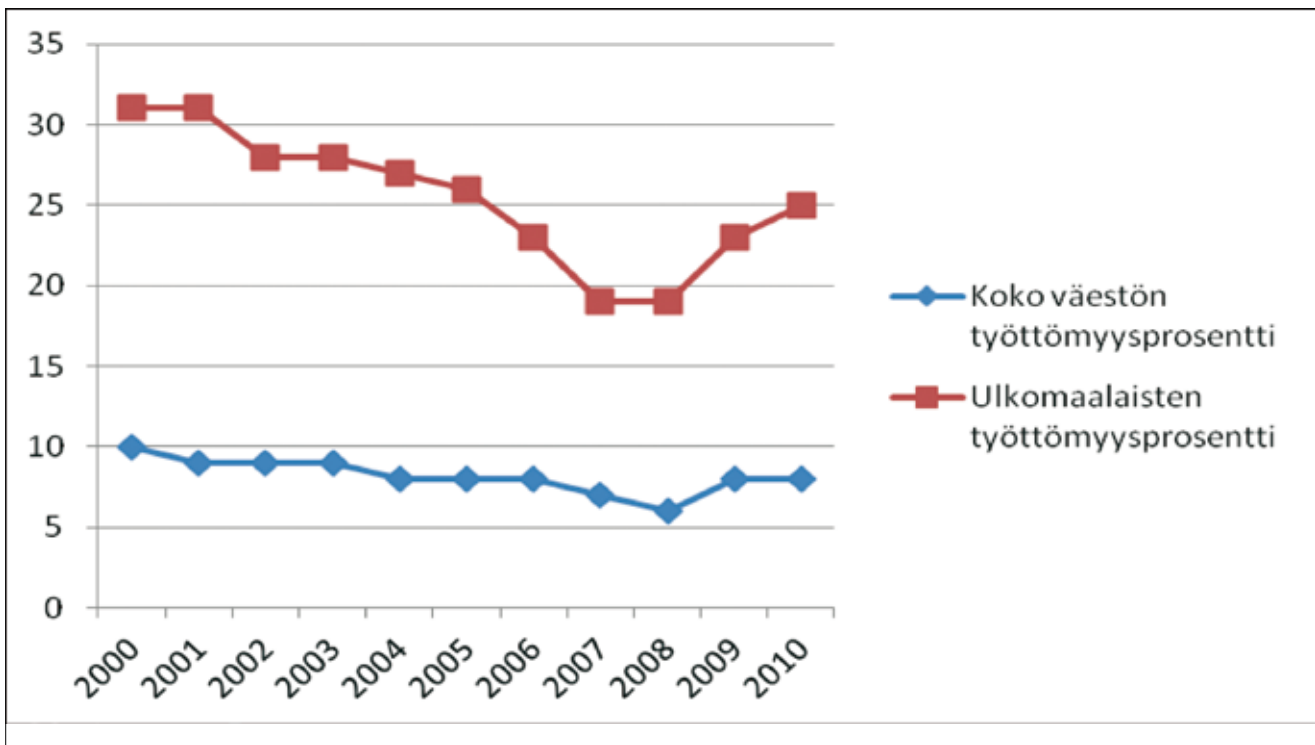
1.2. TYÖVOIMAN SAATAVUUS JA HARMAA TALOUS

Monikulttuurisuusohjelman valmistelutyöpajoissa nousi esiin huoli työvoiman saatavuudesta vuoden 2012 jälkeen, jolloin eläkkeelle poistuvien määrä on Kanta-Hämeessä korkeimmillaan. Erityisesti puhdistuspalveluala sekä hoito- ja hoiva-ala tulevat vaatimaan paljon uutta työvoimaa. Hämeenlinnan seudun TE-toimiston ammattibarometrin III /2011 mukaan Hämeenlinnassa on pulaa lähihoitajista, sairaanhoitajista, lääkintävahtimestareista ja siivoojista. Todennäköisesti siis ulkomaista työvoimaa tarvitaan tulevaisuudessa Hämeenlinnassakin, kuten isommissa kaupungeissa tarvitaan jo nyt.

KAAVIO 7: Ulkomaalaisten ja koko väestön työttömyysasteet

Lähde: Maahanmuuton vuosikatsaus 2010. Sisäasiainministeriö.

Hämeen maakuntaohjelmassa 2011 – 2014 todetaan, että ulkomaisesta työvoimasta tulee todennäköisesti vielä kilpailua. Myös Hämeenlinnan ja Hattulan elinkeinostrategiassa 2010 – 2015 uskotaan, että alueella tarvitaan ulkomaista työvoimaa. Hämeenlinnan yrittäjät ry. näkee maahanmuuttajat tärkeänä tulevaisuuden voimavarana seudun elinkeinoelämälle.

Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset ovat kuitenkin Hämeenlinnassa vielä tottumattomia palkkaamaan ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä. Ulkomaisten tutkintojen ja osaamisen tunnistamista sekä työnantajien valmiutta ulkomaalaistaustaisten palkkaamiseen voidaan edistää koulutuksella sekä kehittämällä harjoittelun ja matalan kynnyksen työllistymisen muotoja.

Hämeenlinnan yrittäjät pitävät maahanmuuttajia tärkeänä tulevaisuuden voimavarana seudun elinkeinoelämälle. Yrittäjät toivovat maahanmuuttajataustaisille työntekijöille alkuvaiheessa työvalmentajaa, joka opastaa maahanmuuttajia arki- ja työasioissa, sillä pienyrittäjän omat resurssit eivät riitä tähän opastamistyöhön. Lisäksi yrittäjät toivovat muunkielisille entistä enemmän eritasoista, työelämään valmistavaa suomen kielen opetusta.

Harmaa talous näyttää olevan Hämeenlinnassa vielä vähäistä. Vaikuttaa, että Suomessa yleisesti harmaa talous on kuitenkin ongelma, ja siihen tulee suhtautua vakavasti. Parhaiten sitä ennaltaehkäistään lisäämällä tiedotusta ja neuvontaa,

jonka tavoitteena on saada kaikki työnantajat noudattamaan työehtosopimuksia kaikkien työntekijöiden kohdalla. Myös maahanmuuttajataustaisille yrittäjille ja työntekijöille tarvitaan neuvontaa.

Ulkomaisen työvoiman tarve

”Osaavan työvoiman riittävyyden näkökulmasta on tärkeää panostaa työttömien koulutukseen ja ohjaukseen. Syrjäytymisen ehkäisyyn on panostettava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa aina lapsista ja nuorista lähtien, jotta tulevaa työvoimapotentiaalia ei heitetä hukkaan.

Myös ulkomailta tuleva työvoima on huomioitava. Koska erityisesti osaavasta, ulkomaisesta työvoimasta kilpailu käydään maailmanlaajuisesti, maakunnassa panostetaan maakunnan vetovoimaan myös tästä näkökulmasta. Maahanmuuttajien sopeuttaminen uuteen kotimaahan ja työelämään vaatii nykyisen palvelujärjestelmän ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä.” Hämeen maakuntaohjelma 2011–2014

Laitoshuoltaja Parvar Naghizadeh

1.3. HÄMEENLINNAN KAUPUNKI MONIKULTTUURISENA TYÖNANTAJANA

Vuosina 2010–2015 Hämeenlinnan kaupungin palveluksesta eläköityy noin 700 henkilöä, joka on 18 % koko henkilöstöstä. Eläköitymisen huippuvuosia ovat vuodet 2013–2015. Lisäksi henkilöstön vaihtuvuus lisää kilpailua osaavasta henkilöstöstä ja asettaa suuria rekrytointihaasteita. (Hämeenlinnan kaupungin palvelu- ja hankintastrategia 2010)

Suomessa kaikkalainen syrjintä on kielletty mm. yhdenvertaisuuslain nojalla. Hämeenlinnan kaupunki ei hyväksy etnistä tai kielellistä syrjintää työhönotossa, eikä työsuhteen aikana esimerkiksi työsuhteen ehtoissa tai työssä etenemisessä. Luonnollisesti ei hyväksytä syrjintää millään muullakaan perusteella.

Työmarkkinoilla voidaan soveltaa monenlaista laillista positiivista syrjintää. Laki ei estä sellaista positiivista erityiskohtelua, joka tähtää oikeuksien yhtäläisyyteen. Tavoitteena on tällöin oltava tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen. Positiivisen syrjinnän on lisäksi oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhtaista. (Yhdenvertaisuus.fi)

Esimerkiksi Helsingin kaupunki harjoittaa maahanmuuttajiin kohdistuvaa positiivista erityiskohtelua siten, että maahanmuuttajaa suositetaan rekrytoinnissa, jos hakijat ovat tasavahvoja (kts. esim. Uusi Suomi 2010). Se tarkoittaa, että jos samaa työtä hakee yhtä pätevä maahanmuuttaja ja kantaväestön edustaja, pyritään rekrytoimaan maahanmuuttaja. Tämä siksi, että maahanmuuttajien työttömyys on huomattavan korkea verrattuna kantaväestöön. Lainsäädännöllä pyritään edistämään samantyyppisesti mm. vammaisten ja vajaakuntoisten henkilöiden työllistymistä.

Helsingin lisäksi monissa muissakin kaupungeissa on tavoitteena, että kaupungin maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden määrän olisi suhteessa sama kuin maahanmuuttajien osuus kaupungin väestöstä. Hämeenlinnassa arvioidaan olevan vuoden 2011 lopulla maahanmuuttajataustaisia noin 2,5 % väestöstä. Kaupungilla on keskimäärin 3 750 työntekijää, joista 2,5 % olisi noin 95 työntekijää. Kaupungin työntekijöitä ei ole tilastoitu kielen tai syntymämaan mukaan, mutta arvio ulkomaalaistaustaisten määrästä on joitakin kymmeniä työntekijöitä.

Hämeenlinnan kaupungilla koulutetaan oppisopimuksen kautta ammattiteihin sekä omaa henkilöstöä että ulkopuolelta tulevia yhteensä noin kymmenen henkeä vuosittain. Ulkopuolelta tulevista maahanmuuttajat ja nuoret ovat etusijalla. Tällä hetkellä maahanmuuttajataustaisia on oppisopimuksessa muutamia henkilöä.

Harkittava tavoite on lisätä kaupungin henkilöstössä maahanmuuttajataustaisten määrää. Monikulttuuriset työyhteisöt edistävät kaksisuuntaista kotoutumista. Erikieliset työntekijät ovat tärkeitä myös yhdenvertaisten, monikielisten palvelujen kehittämisen kannalta, kun myös palvelujen käyttäjissä on vuosi vuodelta enemmän muita kuin suomenkielisiä.

Hämeenlinnassa ei ole toistaiseksi ollut juuri tarvetta ulkomailta rekrytointiin. Poikkeuksena ovat lääkärin työt, joihin on jo tarvittu työntekijöitä ulkomailta. Tilanne on täällä erilainen kuin suurissa kaupungeissa. Hämeenlinnan kaupunki panostaa tällä hetkellä mieluummin kaupungissa jo asuvien maahanmuuttajien työllistämiseen ja koulutuspolkujen luomiseen heille.

Monikulttuurisuusohjelmaa valmistelemissa työpajoissa muistutettiin kuitenkin, että Hämeenlinnassa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota siihen, että jotkut rakenteelliset seikat voivat asettaa muunkieliset tosiasiansa suomenkielisiin huonompaan asemaan työhaussa. Esimerkiksi Hämeenlinnan kaupungin tiedotuksen, myös työpaikkoja koskevan, todettiin tapahtuvan pelkästään suomen kielellä.

1.4. KOTOUTUMISKOULUTUS

Kotoutumiskoulutuksen tehtävänä on edistää ja tukea aikuisten maahanmuuttajien kotoutumista suomalaisen yhteiskuntaan. Kotoutumiskoulutuksen tulisi antaa muuttajille sellaiset tiedolliset ja taidolliset valmiudet, että he pystyvät toimimaan aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansalaisyhteiskunnan täysvaltaisina jäseninä sekä osallistumaan työelämään kukin omien edellytystensä mukaisesti. Kotoutumiskoulutus järjestetään työvoimapolitiittisena koulutuksena, jonka tilaavat ELY-keskukset kilpailutuksen perusteella. (Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, suositus opetussuunnitelmaksi 2007)

Hämeenlinnassa Vanajaveden Opisto järjestää ELY-keskuksen hankkimaa kotoutumiskoulutusta yhteistyössä Koulutuskeskus Tavastian kanssa. Syksyllä 2011 opistossa on alkanut kuusi ryhmää, joissa on yhteensä 85 opiskelijaa. Hämeenlinnassa ei ole muita kotoutumiskoulutuksen järjestäjiä.

Kaupungin maahanmuuttajapalveluiden monikulttuurinen työ järjestää rinnasteisia toimenpiteitä niille maahanmuuttajille, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua työnhakijoina kotouttamiskoulutukseen. Etenkin suomen kielen opiskelun alkuun pääseminen on tärkeää. Monikulttuurinen työ toimii ARX-talossa Kulttuuriolohuoneen tiloissa. Kulttuuriolohuoneessa kokoontuu monia suomen kielen kerhoja.

Luetaan yhdessä -verkosto on Akateemiset naiset ry:n koordinoima ja hallinnoima verkosto, joka toimii eri puolilla Suomea. Luetaan yhdessä on vapaaehtoisten naisten järjestämää suomenkielen ryhmätoimintaa maahanmuuttajanaishille. Hämeenlinna perustettiin lokakuussa 2011 kolme Luetaan yhdessä -ryhmää, joissa käyntejä syksyn 2011 aikana oli 129. Lasten hoito on järjestetty ryhmien aikana.

Missä aikuiset voivat opiskella suomea:

Vanajaveden opisto

Hämeenlinnan setlementti ry

Kotilähiö ry:n lähiötyö

Akateemiset naiset: Luetaan yhdessä

Kaupungin monikulttuurinen olohuone

1.5. HYVIÄ TYÖLLISTYMISEN JA TYÖ-ELÄMÄN KÄYTÄNTÖJÄ HÄMEENLINNASSA

Hämeenlinnassa on jo olemassa monia hyviä toimintoja ja käytäntöjä, jotka tukevat maahanmuuttajien työllistymistä. Myös työvoiman muuttoa tuetaan ja ammattitaitoa sekä työelämän vaatimaa suomen kielen taitoa edistetään.

Kaupungissa on olemassa erilaisia matalantyöllistämisen mahdollisuuksia, joita myös maahanmuuttajataustaiset voivat käyttää. Kaupungin ja Kotilähiö ry:n lähiökeskuksissa Nummella ja Jukolassa on maahanmuuttajia työharjoittelijoina, ja heidän suomen kielen oppimistaan työn ohessa ohjataan. Luotsi-säätiö on merkittävä pitkäaikaistyöttömien työllistäjä. Säätiön eri yksiköissä työllistetään myös maahanmuuttajia, ja tavoitteena on ponnistaminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi kaupunki ostaa kuntouttavaa työtoimintaa ja työtoimintaa maahanmuuttajille mm. Työvalmennussäätiö Luotsilta, Hämeen Mokia ry:ltä, Hämeen Sininauhalta ja Hämeen Työsilalta.

Maahanmuuttajien työllistymistä on edistetty usein projekteilla niin Hämeenlinnassa kuin muuallakin Suomessa. Maahanmuuttajien työllistymistä on onnistuttu parantamaan 2000-luvulla monilla kaupungin, oppilaitosten ja järjestöjen hankkeilla.

Uusin kaupungin hanke on Osallisena Suomessa -valtakunnallisen hankkeen alainen Hämeenlinnan Arttu – nopeasti työelämään -hanke. Osallisena Suomessa -hanke on kirjattu kotoutumislakiin. Artun päätavoite on madaltaa työnantajien kynnystä palkata maahanmuuttaja. Hanke järjestää mm. työvoimakoulutusta, jossa ammattitaitoiset muuttajat kehittävät työelämän vaatimaa suomen kielen taitoaan. Tavoitteena on nimen

mukaisesti maahanmuuttajien nopea työllistyminen. Työnhaku-klubi on Artun toimintamuoto, jossa ohjataan maahanmuuttajia työnhakuun ja otetaan yhteyttä työnantajiin.

Hämeenlinnan setlementti toteuttaa parhaillaan Ely-keskuksen rahoituksella Taitoteekki 2 -hanketta. Siinä järjestetään koulutusta, lyhytkursseja ja tuettuja työharjoittelujaksoja sekä tarjotaan henkilökohtaista ohjausta maahanmuuttajille.

Maahanmuuttoinfo ohjaa ja neuvoo Hämeenlinnassa kaikkia maahanmuuttajia, kaupunkilaisia, yrityksiä sekä viranomaisia maahanmuuttoon liittyvissä asioissa. Sen tavoitteena on myös kehittää Hämeenlinnan seudun palvelujärjestelmää maahanmuuttajaystävällisemmäksi.

Maahanmuuttoinfo (2012 –)

Maahanmuuttoinfo tarjoaa tietoa, ohjausta ja opastusta kaupungin palveluista ja maahanmuuttoon liittyvistä asioista. Matalan kynnyksen Infopiste Kastellissa tarjoaa monikielistä neuvontaa, joka on tarkoitettu kaikille seudun maahanmuuttajille. Tavoitteena on lisätä näin alueemme kansainvälistä vetovoimaa.

Infopiste palvelee erityisesti työperustaisia muuttajia, perhesiteiden kautta tulleita, kansainvälisiä opiskelijoita sekä seudulle muuttoa suunnittelevia.

Infon sivuilta työnantajat löytävät sähköistä tukimateriaalia kansainväliseen rekrytointiin, monikulttuuriseen johtamiseen ja viestintään liittyvistä asioista.

Kaupunkiorganisaation sisällä Info neuvoo ja opastaa eri viranomaistahoja.

Erikseen haettujen hankkeiden rinnalla kaupungissa on koko ajan tarjolla eri asteiden ammatillista opetusta. Niistä valmistuu eri ammatteihin myös maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Ammatillista opetusta ja erityisopetusta alueella tarjoavat mm. Koulutuskeskus Tavastia, Hämeen Ammattikorkeakoulu ja Kiipulan ammattiopisto. Korkeakoulutasoista ammatillista opetusta tarjoaa Hämeen ammattikorkeakoulu.

Koulutuskeskus Tavastia tarjoaa myös Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Valmistavan koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii suomen kieltä ja muita taitoja, jotka auttavat jatko-opiskelussa ja työn saannissa. Valmistava koulutus sopii sekä nuorille että aikuisille, jotka aikovat hakea ammatilliseen peruskoulutukseen.

Myös oppisopimuskoulutusta suunnittelevat voivat hakea ensin valmistavaan koulutukseen.

Koulutus ja työ ovat parasta kotouttamista.

”Kotoutumispolitiikassa painotetaan erityisesti maahanmuuttajien nykyistä nopeampaa sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Maahanmuuttajien kynnystä osallistua työelämään on voitava madalta. Siksi hallitus on asettanut kunnianhimoiseksi tavoitteeksi maahanmuuttajien työttömyyden puolittamisen.

Tavoite voidaan saavuttaa vain jos varmistetaan yhdenvertaisuuden toteutuminen työelämässä ja ollaan valmiita tarjoamaan maahanmuuttajalle se ensimmäinen työpaikka ja sitä myöten työkokemusta ja verkostoja.

Moni maahanmuuttaja on joutunut kierteeseen, jossa heikkona pidetty kielitaito on työsaannin este. Toisaalta kielitaito ei kehity aktiiviseksi arkikieleksi, jos kieltä ei saa harjaannuttaa työelämässä.

Kutsunkin sekä työnantaja- että työntekijäosapuolen mukaan suomalaisen yhteiskunnan tärkeään tulevaisuudenhankkeeseen. Meidän täytyy entistä päätäväisemmin rakentaa työelämää, jossa Suomessa usein jo pitkään eläneet maahanmuuttajat pääsevät antamaan osaamisensa ja panoksensa yhteiseen käyttöön.”

Työministeri Lauri Ihalainen, Vieraskynä, Helsingin Sanomat 29.8.2011.

1.6. TAVOITTEET MONIKULTTUURISTEN TYÖMARKKINOIDEN EDISTÄMISEEN

1. Kaupunki ja TE-toimisto kokoavat verkoston, joka edistää maahanmuuttajien työllisyyttä. Verkostoon kutsutaan alueen koulutusorganisaatioita, työmarkkinajärjestöjä, yrittäjäjärjestöjä, kolmannen sektorin toimijoita ja Kehittämiskeskus Häme.

- Edistetään työssä tapahtuvaa kielen oppimista ja riittävän kielitaidon tunnistamista eri työtehtävissä.
- Kehitetään ulkomaisten tutkintojen ja osaamisen tunnistamista.
- Madalletaan maahanmuuttajataustaisten työllistämisen kynnyksiä työnantajille suunnatulla tiedotuksella, koulutuksella ja henkilökohtaisen työvalmennuksen kehittämällä. Kehitetään monikulttuurista perehdytystä.
- Kannustetaan yrityksiä maahanmuuttajataustaisten rekrytointiin: maahanmuuttajien kielitaito ja kulttuuriosaaminen auttavat yrityksiä kansainvälistyvillä markkinoilla.
- Lisätään oppisopimuskoulutusta maahanmuuttajien työllistämiseksi.
- Tuetaan maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen pääsyä. Pyritään lisäämään nuorten aikuisten perusopetuksen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen paikkoja.
- Hämeenlinnassa opiskelevat ulkomaalaiset opiskelijat pyritään pitämään alueella

2. Hämeenlinnan kaupunki edistää maahanmuuttajataustaisten rekrytointia sekä yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungin työpaikoilla.

- Kartoitetaan, missä tehtävissä erityisesti on hyötyä eri kielten osaamisesta.
- Seurataan muunkielisen henkilöstön määrää.
- Kehitetään muunkielisen henkilöstön perehdytystä ja suomen kielen koulutusta osana henkilöstökoulutusta.
- Edistetään kaksisuuntaista kotoutumista kaupungin työpaikoilla. Tuetaan työyhteisöjä toimimaan erikielisten ja -taustaisten asiakkaiden ja työtovereiden kanssa. Kehitetään esimiesten kykyä tunnistaa etninen ja kielellinen syrjintä.

3. Hämeenlinnan kaupunki kehittää palveluja, jotka edistävät maahanmuuttajien työllistymistä.

- Maahanmuuttoinformaation palvelu pyritään vakinaistamaan.
- Kehitetään kuntouttavaa työtoimintaa myös kotouttamisen piirissä oleville maahanmuuttajille.
- Järjestetään vaihtoehtoisia tapoja suomen kielen oppimiseen mm. kotiäideille, luku- ja kirjoitustaidottomille sekä työvoiman ulkopuolella oleville hyödyntämällä lasten ja nuorten palveluja ja kolmannen sektorin toimintaa.
- Harmaan talouden kitkemiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi kaupungin hankinnoissa ja kilpailuttamisissa tarkistetaan aina, ettei tuottaja käytä pimeää työvoimaa.

2. HÄMEENLINNAN KAUPUNKI PALVELUJEN TILAAJANA JA TUOTTAJANA

Kaupungin tehtävänä on tuottaa asukkailleen palveluja syntyperästä, kielestä, uskonnosta tai muusta seikasta riippumatta. Hämeenlinnassa on otettu käyttöön tilaaja-tuottajatoimintatapa, jonka mukaan vastuu palvelujen järjestämisestä on tilaajalautakunnilla. Monituottajamallin mukaisesti tilaaja voi hankkia palvelut omalta palvelutuotannolta, mutta myös yksityisiltä palveluntuottajilta ja järjestöiltä. Maahanmuuttajataustaisille asukkaille kaupungin palvelut järjestetään saman periaatteen mukaisesti. Maahanmuuttajataustaisten asukkaiden palvelutarpeiden huomioon ottaminen on osa yhdenvertaista ja kansainvälistä Hämeenlinnaa.

Uudistuva Hämeenlinna 2015 strategiassa on kriittisiksi kaupungin menestystekijöiksi kirjattu laadukkaat, asukaslähtöiset, elämänkaaren ja tarpeen mukaiset palvelut sekä yhteisöllisyyttä ja moniarvoisuutta tukevat palvelut ja johtaminen.

Hämeenlinnan kaupunki tuotti vuonna 2011 palveluita itse noin 216 325 000 eurolla. Kaupunki osti samana vuonna palveluja 122 085 000 eurolla kuntayhtymiltä, konserneilta ja muilta toimijoilta (Lähde: Hämeenlinnan kaupungin tilinpäätös 2011). Kaupunki voi vaikuttaa yhdenvertaisuuteen edellyttämällä kaikilta palvelujentuottajilta yhtä tiukkaa syrjimättömyyttä ja yhdenvertaisuuden noudattamista kuin mitä se noudattaa omassa toiminnassaan.

Kaupunki voi palvelujen ostoillaan myös edistää maahanmuuttajien työllisyyttä kilpailulainsäädännön ja hankintalain sallimissa puitteissa ja yhdenvertaisuutta noudattaen.

2.1. YLEIS- VAI ERITYISPALVELUJA MAAHANMUUTTAJILLE?

Uusi kotoutumislaki listaa kunnan tehtävät (30 §) maahanmuuttajien palvelujen osalta seuraavasti:

- Yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta
- Huolehdittava, että kunnan palvelut soveltuvat maahanmuuttajille
- Huolehdittava, että toimenpiteet ja palvelut järjestetään tarvetta vastaavasti
- Huolehdittava oman henkilöstön kotouttamisen osaamisen kehittämisestä.

Kotouttamislain mukaan maahanmuuttajien palvelut tulee järjestää kunnissa ensisijaisesti niin, että yleispalvelut ovat kaikille sopivia. Palvelujen tilaajien ja tuottajien vastattavaksi nousee silloin kaksi keskeistä kysymystä:

1. Missä asioissa riittävät kaikille samat yleispalvelut ja missä tarvitaan erityispalveluja kielen tai kulttuurisen seikan takia tai sen vuoksi, ettei asiakas osaa vielä käyttää yleispalveluja?
2. Mitä kaikkien palveluja tilaavien ja tarjoavien tulisi ymmärtää monikulttuurisuudesta, jotta yleispalvelut osataan järjestää yhdenvertaisesti myös eri kulttuuri- ja kielitaustoista tuleville?

Hämeenlinnan kaupungin strategiassa yhdenvertaisuudella ja yhteisöllisyydellä tarkoitetaan sitä, että Hämeenlinnan kaupunki tarjoaa hyvän arjen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille tasapuolisesti.

Tutkimusten mukaan maahanmuuttajat arvioivat työn ohella terveyspalvelut keskeisimmiksi elementeiksi kotoutumisen kannalta. Suomessa on melko niukasti tutkimusta maahanmuuttajien terveydestä, hyvinvoinnista sekä terveyspalvelujen tarpeesta ja niiden tyydyttymisestä. Kansainvälisten tutkimusten mukaan maahanmuuttajaväestön ja kantaväestön välillä on eroja muun muassa koetussa terveydessä, sairastavuudessa, oireilussa ja kuolleisuudessa. (Esim. Sainola-Rordiguez 2009)

Suomessa asuvien maahanmuuttajien terveydentilasta ja terveyspalveluiden tarpeista on tulossa uutta tietoa, kun Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen Maamu-tutkimushankkeen tuloksia julkaistaan vuoden 2012 aikana. (Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimus)

2.1.1. Alkuvaiheen ohjaus ja omakielinen tiedottaminen avainasemassa

Hyvin hoidetut yleispalvelut vähentävät tarvetta erityispalveluihin, mutta on selvää, että maahanmuuttajat tarvitsevat aluksi opastusta ja neuvontaa. Uusi kotoutumislaki painottaa erityisesti alkuopastuksen tärkeyttä.

Kotoutumislain mukaan kaikilla maahanmuuttajilla on oikeus alkukartoitukseen ja sen pohjalta tarvittaessa kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi. (Laki kotoutumisen edistämisestä, 10 §)

Juuri kukaan muuttaja ei osaa uuden asuinmaansa kieltä tai tunne sen yhteiskunnan toimintatapoja maahan tullessaan. Ihminen oppii toimimaan uudessa ympäristössä ohjauksen avulla. Omakielisen tiedotuksen ja opastuksen avulla ohjataan ja tuetaan käyttämään yleispalveluita. Mitä tehokkaampaa al-

kuvaiheen opastus on, sitä nopeammin ja varmemmin henkilö integroituu yhteiskuntaan, kotoutuu. Keskeistä on antaa oikeaa tietoa oikeaan aikaan.

Hämeenlinnan kaupungin palveluista tiedottaminen ja kaupungin sähköiset palvelut ovat tällä hetkellä yksikielisiä. Kun kotoutumislaki edellyttää kaupungilta palvelujen soveltumista myös maahanmuuttajille, ensimmäinen askel on, että palveluista tiedotetaan muullakin kuin suomen kielellä. Valmistelutyöpajoissa ehdotettiin, että kaupungin verkkosivut saataisiin ainakin englanniksi, venäjäksi ja ranskaksi. Monikielinen tiedotus on positiivinen viesti myös vasta Suomeen ja Hämeenlinnaan muuttota suunnitteleville, tulevaisuuden työvoimalle. Monikielisyys luo kuvaa kansainvälisestä, monikulttuurisesta kaupungista.

Yhdenvertaisuuden yksi tärkeä ulottuvuus on oikeus tulla ymmärretyksi sekä asiakkaana että työntekijänä. Vaikka maahanmuuttajien kotoutumisen tavoitteena on uuden kotimaan kielen oppiminen, kotoutuminen ei edisty yksikielisyysvaatimisella. Tulkin käyttö palveluissa ja erikielinen tiedotus edistävät yhdenvertaisuutta palveluissa. Myös työntekijälle on helppo, kun asia tulee kerralla selväksi.

Maahanmuuttajien omakieliset palvelut, Selvityksen loppuraportti 2010:

Sisäasiainministeriön maahanmuutto-osaston ESR -hanke Suomeen muuttaneiden alkuvaiheen ohjaus ja osaamisen kehittäminen -tukirakenne (ALPO) teki selvityksen maahanmuuttajien palveluista 2009–2010. Selvityksen tarkoituksena oli kuvata maahanmuuttajien omakielisten palveluiden sekä käänös- ja tulkkipalveluiden nykytilaa ja kehittämistarpeita.

Kyselyyn oli mahdollista vastata verkkosivuilla ja muutamien lehtien kautta eri kielillä. Tuloksia täydennettiin neljällä alueellisella kuulemistilaisuudella. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 537 henkilöä. Kyselyyn vastanneista oli valtaväestön edustajia 208 ja maahanmuuttajataustaisia vastaajia 319. Saatujen vastausten perusteella valtaväestön edustajilla on selvästi maahanmuuttajia myönteisempi kuva omakielisten palveluiden laajuudesta ja laadusta.

Palveluiden laatua arvioidessaan vastaajat kokivat maahanmuuttajille maassamme tarjottavat omakieliset palvelut kaiken kaikkiaan korkeintaan tyydyttäviksi. Valtaväestön edustajat pitivät palveluita yleisesti joko tyydyttävänä tai välttävinä. Sen sijaan maahanmuuttajat pitivät palveluita kaikkiaan huonoina, välttävinä tai tyydyttävänä.

Hyvin suuri osa vastaajista koki, etteivät maahanmuuttajat tiedä, millaisia palveluita maassamme on saatavilla. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että internetin käyttöä tulisi tehostaa omakielisissä palveluissa ja että puhelintulkkausta tulisi käyttää nykyistä enemmän.

Valtaosa vastaajista katsoi, että maahanmuuttajille tarjottuja palvelu- ja neuvontapisteitä tulisi hyödyntää entistä enemmän ja että viranomaisten ja kuntien palveluiden laatua tulisi parantaa. Lisäksi kuntien peruspalveluiden saatavuutta maahanmuuttajien omalla kielellä sekä tulkkipalveluita tulisi lisätä.

Tähänastisissa valtakunnallisissa palvelututkimuksissa on saatu selville, että kaikkien palvelujen alalla on kehitettävää etenkin seuraavissa kysymyksissä: palvelujen yhdenvertaisuus, työntekijöiden asenteet ja ennakkoluulot, resurssien riittämättömyys, kieliongelmat, maahanmuuttajien omien käsitysten ja selitysmallien kunnioittaminen sekä palvelujärjestelmän vieraudesta aiheutuvat ongelmat. (Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan elämän eri osa-alueilla, 2009)

Hämeenlinnan monikulttuurisuusohjelmaa valmistelleessa asiantuntijaryhmässä todettiin, että pakolaiset, joita on vain pieni osa maahanmuuttajista, oppivat Hämeenlinnassa suhteellisen hyvin palveluiden käytön, mutta omaehtoisesti työn, opiskelun tai avioliiton takia tulleilla on vaikeuksia. Uudistettu kotoutumislaki tuo tähän helpotusta, sillä se lupaa kotoutumissuunnitelman tarvittaessa kaikille muuttajille. Kotoutumissuunnitelman tekeminen on kunnan tehtävä.

Kastellissa toimii Maahanmuuttajainfo, matalankynnyksen alkuvaiheen opastus- ja neuvontapiste maahanmuuttajille, josta tarkemmin luvussa 1.5. Maahanmuuttoinfo on julkaissut 2012 Hämeenlinnan peruspalveluista kertovan oppaan, jota käännetään myös muille kielille.

Hämeen maakuntaohjelmassa 2011–2014 linjataan maahanmuuttajien palveluista seuraavaa: Maahanmuuttajien sopeuttaminen uuteen kotimaahan ja työelämään vaatii nykyisen palvelujärjestelmän ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä.

2.1.2. Kaupungin henkilöstön kokema koulutuksen tarve monikulttuurisuusasioissa

Valmistelemissa työpajoissa kävi ilmi, että Hämeenlinnassa ollaan monikielisessä ja -kulttuurisessa palvelussa vielä alkumetreillä. Maahanmuuttajataustainen asiakas ohjataan herkästi maahanmuuttajapalveluihin silloinkin, kun hänen asiansa kuuluisi hoidettavaksi yleispalveluissa. Työpajojen pohdinnoista kuului näkemys monikulttuurisen työn vaatavuudesta ja epä-

varmuus tulevan edessä. Monet kaupungin työntekijät kokevat, ettei heillä ole riittävästi tietoa eikä kokemusta esim. maahanmuuttajataustaisten vammaisten henkilöiden palveluista ja erityiskysymyksistä. Tarvitaan oppimista ja opettelua.

Hyvin samanlainen kuva koulutuksen tarpeesta välittyi Maahanmuuttajainfo -hankkeen tekemässä koulutuskyselyssä vuonna 2012 (ja v. 2009). Kyselyyn vastasi 223 (191) kaupungin eri alojen työntekijää. Puolet uusimman kyselyn vastaajista työskenteli terveys- ja sosiaalialalla.

Suurin osa vastanneista, 57 % (64,1 %) koki tarvitsevansa lisää tietoa eri kulttuureista, jotta pystyisi palvelemaan maahanmuuttaja-asiakkaitaan paremmin. Tutkimukseen osallistuneista 16,7 % (11,8 %) vastasi, ettei tarvitse lisää tietoa eri kulttuureista.

Kieli- ja kommunikaatio-ongelmat olivat suurin haaste 76 %:lla vastaajista heidän kohdattaessa maahanmuuttajia työssään. Vastaajista 41,5 % koki omat valmiutensa riittäviksi kohdata uskonto- ja kulttuuritaustaltaan erilaisia maahanmuuttajia. Neuvola-, terveys ja varhaiskasvatusalalla on suuremmat tar-

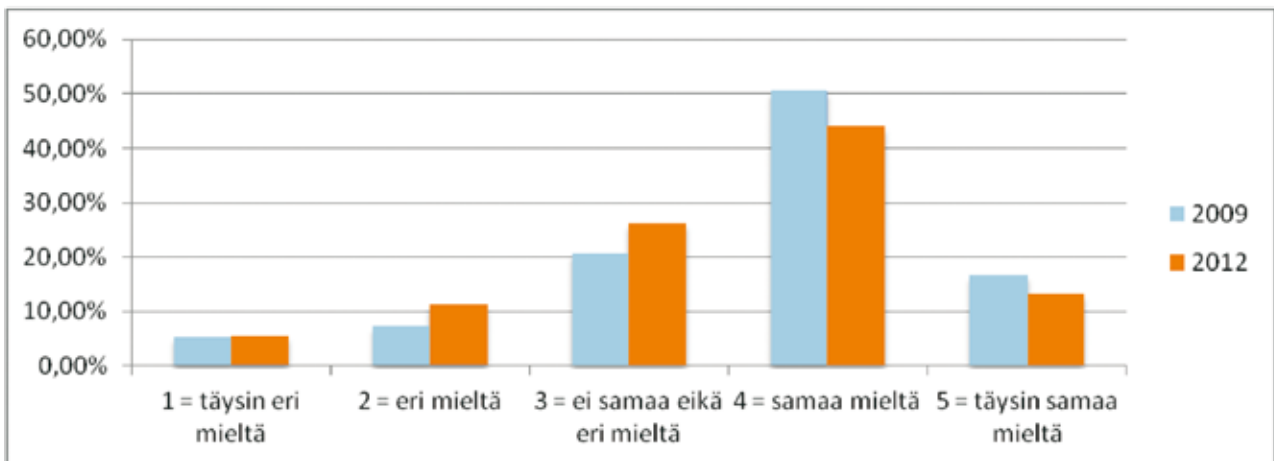
peet kuin muilla ammattiryhmillä. Verrattuna muihin ammattiryhmiin opetusalan työntekijät kokivat valmiutensa kohdata maahanmuuttajia hyväksi.

Maahanmuuttajia kohtasi työssään päivittäin tai viikoittain 50,5 % vastaajista (29,1 %). 28% (40,9 %) vastaajista kohtaa työssään maahanmuuttajia harvemmin kuin kerran kuukaudessa tai ei koskaan.

Virallisen tulkin apua on työssään tarvinnut 46,8% vastaajista. Vuoden 2009 tutkimuksessa. Yli puolet tutkimukseen osallistuneista vastasi asiakkaansa ystävän tai sukulaisen toimineen tulkkina palvelutilanteessa, mutta vuonna 2012 37 % vastanneista totesi asiakkaan ystävän tai sukulaisen toimineen tulkkina.

Oppimisen ja koulutuksen tarve monikulttuurisuusasioissa ei ole erityisesti Hämeenlinnaa koskeva ilmiö. Yleensäkin Suomessa on paljon pohdittavaa siinä, miten palveluissa otetaan huomioon maahanmuuttaja-asiakkaiden määrän kasvu, ja taataan yhdenvertaisuus.

KAAVIO 8: "Koen tarvitsevani lisää tietoa eri kulttuureista, jotta pystyn palvelemaan maahanmuuttaja-asiakkaitani paremmin". Vertailu vuoden 2012 ja 2009 vastausten välillä. (2009 N=194, 2012 N=221)

2.2. MAAHANMUUTTAJIEN ERITYIS- PALVELUT HÄMEENLINNASSA

Hämeenlinnan kaupungin toimintakyvyn edistämisen palveluissa toimii maahanmuuttajapalvelut. Maahanmuuttajapalvelujen pakolaisten ja paluumuuttajien vastaanotto työ palvelee kiintiöpakolaisia, oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita ja inkerinsuomalaisia paluumuuttajia. Se koordinoi näiden asiakkaiden kotoutumista yhteistyössä mm. TE-toimiston, koulun, poliisin ja 3. sektorin toimijoiden kanssa. Hämeenlinnalla on yli 20 vuoden historia ja paljon ammattitaitoa kiintiöpakolaisten vastaanotossa ja maahanmuuttajatyön kehittämisessä, ja tätä kautta humanitaariseen muuttoon liittyvässä työssä.

Maahanmuuttajapalvelujen Kulttuuriolohuone vastaa kaupungin monikulttuurisesta työstä. Sen tavoitteena on edistää ymmärrystä erilaisista kulttuureista, tukea maahanmuuttajia oman kulttuurin säilyttämisessä sekä luoda heille mahdollisuuksia toimia tasavertaisina kaupunkilaisina. Olohuone järjestää mm. vapaa-ajan toimintaa, ryhmiä ja tapahtumia. Olohuone tarjoaa myös toimintatilaa mm. monikulttuurisille ryhmille ja järjestöille.

Kulttuuriolohuone edistää toiminnassaan myös kaksisuuntaista kotoutumista. Kaksisuuntaisella kotoutumisella tarkoitetaan sitä, että maassa jo asuvat ja uudet muuttajat toimivat yhdessä eri elämäntilanteissa, oppivat toisiltaan ja ovat valmiita joustamaan ja tulemaan toisiaan vastaan. Kaksisuuntaisen kotoutumisen käsitteellä halutaan korostaa sitä, että myös vastaanottava yhteiskunta saa mahdollisuuden muuttua ja kehittyä, kun se saa uusia jäseniä. Kaksisuuntainen kotoutuminen on yksi uuden kotoutumislain tavoitteista.

Maahanmuuttajien erityispalveluja ovat myös valmistava opetus ja oman äidinkielen sekä suomi toisena kielenä eli S2-opetus, jotka kuvataan luvussa kolme lasten ja nuorten palvelujen ja koulutuksen yhteydessä.

2.3. TAVOITTEET YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI KAUPUNGIN PALVELU- LUISSA

4. Monikulttuurisuusohjelma ohjaa kaupungin palvelujen tilaamista ja tuottamista.

- Monikulttuurisuusohjelman tavoitteet ja yhdenvertaisuuden periaatteet otetaan huomioon vuosittaisissa palvelusopimuksissa kaupungin oman palvelutuotannon kanssa sekä ostopalvelusopimuksissa yksityisten palveluntuottajien kanssa.

5. Jokainen kaupungin työntekijä tiedottaa, neuvoo ja palvelee omassa työssään myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajainfo auttaa työntekijää tarvittaessa.
6. Kaupungin ja palveluiden tiedottamista sekä sähköisiä palveluja kehitetään monikieliseksi ja kansainvälistymistä edistäväksi.
7. Kaupunki järjestää henkilöstölleen koulutusta monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa.
8. Kunnan palveluja käyttävälle maahanmuuttajalle tehdään alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma kotoutumislain mukaisesti. Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma on pohjana maahanmuuttajataustaisen asiakkaan palveluissa.
9. Kaupunki kehittää aktiivisesti hankkeita ja hyviä käytäntöjä, joilla edistetään kaksisuuntaista kotoutumista ja lisätään kaupungin kansainvälisyyttä.

3. LAPSET, NUORET JA KOULUTUS

Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten hyvinvointi perustuu heidän perheidensä hyvinvointiin ja kotoutumiseen. Jos vanhemmilla on työ- tai koulutuspaikka, koko perhe voi yleensä paremmin. Perheyhteisö ja koko perheen kotoutuminen otetaan huomioon kaikissa lasten ja nuorten palveluissa.

Lasten ja nuorten palveluissa on käytössä kasvatuskumppanuustoimintatapa, jolla tarkoitetaan vastavuoroista kanssakäymistä vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten välillä. Kasvatuskumppanuus käynnistyy jo neuvolassa ja syvenee lapsen, vanhempien ja henkilöstön kohtaamisissa varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Kasvatuskumppanuudessa on oleellista kuulluksi tuleminen kokemus ja yhteisen ymmärryksen saavuttaminen lasta ja nuorta koskevissa asioissa. Kun maahanmuuttajalapsen perhe on mukana kasvatuskumppanuudessa sekä kodin ja koulun välisessä yhteistyössä, koko perheen kotoutuminen edistyy.

Kaikki lasten, nuorten ja perheiden palvelut; neuvolatyö, varhaiskasvatus, koulu, nuorisotyö ja lasten kulttuuritoiminta tukevat lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmuutta tuetaan monialaisena yhteistyönä.

Vanhempien osallistuminen lasten koulutukseen

Jukolan koulussa vanhempia kannustetaan tulemaan seuraamaan oppitunteja. Tällä yhteistyöllä vahvistetaan kotona olevien vanhempien kykyä tukea lapsen koulunkäyntiä ja mahdollisuuksia kehittää omaa suomen kielen taitojaan ja yhteiskuntataitojaan.

3.1. VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksessa lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) noin kuukauden kuluttua hoidon alkamisesta. Varhaiskasvatuskeskusteluissa käydään läpi lapsen arkea ja päivähoidon käytäntöjä. Lisäksi keskustellaan perheen kulttuuriin liittyvistä asioista, esim. uskontokasvatuksesta. Vasu-keskustelussa sovitaan sekä suomen kielen oppimisesta että kotikielen kehittymisen tukemisesta. Muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus opiskella suomea luonnollisessa vuorovaikutuksessa suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa.

Vasu-keskusteluissa on tärkeää, että paikalla on tulkki, jotta molemmat osapuolet voivat käydä keskustelua omalla äidinkielellään. Näin asiat tulevat varmasti ymmärretyksi ja näin pystytään parhaiten toimimaan tasavertaisina kasvatuskumppaneina. Maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä päivähoiton henkilöstöllä on aktiivinen rooli luottamuksen rakentumisessa.

Suomen kieltä taitamattomalle maahanmuuttajalapselle varataan pääsääntöisesti päivähoiton alkaessa kaksi paikkaa. Näin varmistetaan, että lapsi saa riittävästi tarvitsemaansa ohjausta ja tukea uudessa kieli- ja kulttuuriympäristössä.

Tavoitteina maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatuksessa ovat:

1. Toimiminen lapsiryhmän täysivaltaisena jäsenenä
2. Itsetunnon ja kulttuuri-identiteetin tukeminen
3. Oman äidinkielen kehittymisen tukeminen
4. Toimivan suomenkielen taidon saavuttaminen
5. Suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen
6. Monikulttuuristen perheiden saaminen mukaan arjen toimintaan

Käsikirja kohtaamisesta

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle sekä perusopetuksen opettajille ja rehtoreille on laadittu käsikirja maahanmuuttajataustaisen kohtaamisesta ja käytännöistä. Käsikirja löytyy kaupungin sisäisestä verkosta, Kehrästä.

Kehränetissä on runsaasti materiaaleja ja vinkkejä maahanmuuttajien opetukseen, esimerkiksi S2-opetukseen.

3.2. PERUSOPETUS JA VALMISTAVA OPETUS

Perusopetus luo perustan myöhemmälle ammattiin opiskelulle ja työhön pääsyyllä. Opetuspalveluissa on maahanmuuttajien palveluja kehitetty paljon viime vuosina. Oman kielen opetuksen kielitarjonnan määrää perusopetuksessa on lisätty ja yhä enemmän esioppilaitakin on ohjattu oman kielen opintojen piiriin. Valmistavien luokkien määrä on kolminkertaistunut kol-

nessa vuodessa. Ensimmäinen päätoiminen suomi toisena kielenä -opettaja on palkattu.

Koulut ovat kasvuyhteisöjä, joissa eri kulttuureista ja kieli- taustoista tulevat kohtaavat. Samalla vahvistetaan myönteistä monikulttuurisuutta ja suvaitsevaisuutta. Kaikessa koulun toiminnassa on läpäisyperiaatteella mukana yhdenvertaisuuteen kasvaminen ja monikulttuuriseen yhteiskuntaan kuuluvien myönteisten asenteiden ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen. Koulun kerhotoiminta ja kasvatuskumppanuuteen perustuva toiminta tukevat perheen kotoutumista.

Hämeenlinnan perusopetuksessa on noin 150 maahanmuuttajataustaista oppilasta. Maahanmuuttajaopetusta ei ole keskitetty vain tiettyihin kouluihin, vaan maahanmuuttajaoppilaat ohjataan lähikouluunsa valmistavan opetuksen jälkeen.

Hämeenlinnassa annetaan perusopetukseen valmistavaa opetusta Lyseon, Jukolan ja Hakkalan kouluissa. Valmistava opetus palvelee 7 – 16 -vuotiaita kaupunkiin muuttavia vieraskielisiä lapsia ja nuoria, jotka eivät osaa suomea. Valmistavassa opetuksessa ollaan keskimäärin yhden vuoden ajan ja ryhmässä on keskimäärin noin 15 oppilasta. Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomen kielen oppimisessa.

Kaikille maahanmuuttajataustaisille koululaisille tulee antaa maahanmuuttajan tukiopetusta riittävästi. Lisäksi heille tulee varmistaa tarvittavat pedagogisen tuen ja oppilashuollon palvelut kuten muillekin oppilaille.

Kotoutumisen edistämiseksi koulu tekee yhteistyötä mm. nuorisopalvelujen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kansainvälisyyskasvatuksen opetus- suunnitelma

Hämeenlinnan opetussuunnitelmaa täydentämään on laadittu kansainvälisyyskasvatuksen opetus- suunnitelma. Kuntakohtaista opetussuunnitelmaa täydentävässä osiossa kuvataan tavoitteita ja keinoja Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden toteuttamiseen. Päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteetinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Maahanmuuttajalasten perheille on ilmestynyt usealla eri kielellä uusi opas koulun aloittamisesta Hämeenlinnassa.

3.2.1. Oman kielen opetus

Hämeenlinnan kouluissa annetaan oman kielen opetusta viidessätoista kielessä. Opetettavia kieliä ovat esimerkiksi arabia, persia, viro, venäjä ja thai. Perustettavien ryhmien määrä vaihtelee vuosittain sen mukaan, kuinka paljon kunkin kielen opetukseen osallistuvia koululaisia on.

Oman kielen osaaminen on tärkeää, koska se on edellytyksenä vieraankin kielen oppimiselle, ja sitä kautta se mahdollistaa reaaliaineiden opiskelun. Oman kielen opiskelu ei ole pakollista, mutta valtaosa maahanmuuttajaoppilaista osallistuu siihen.

Oman kielen opiskelu tähtää monikulttuurisen identiteetin kehittämiseen ja toiminnalliseen kaksikielisyyteen. PISA-tutkimuksessa on tarkasteltu erikseen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden menestystä. PISA-tutkimuksessa menestyivät parhaiten ne maat, joiden koulutuspolitiikassa on otettu huomioon maahanmuuttajataustaisten oppilaiden oma äidinkieli. (Latomaa 2007)

3.2.2. Suomi toisena kielenä S2

Suomea toisena kielenä (S2) opetetaan oppilaille, joiden suomen kielen taidot eivät ole äidinkielen veroiset. Kielitaitoa arvioivat oppilaan opettajat, esim. luokanopettaja, erityisopettaja ja suomi toisena kielenä -opettaja. Lukuvuonna 2012–13 kaksi kiertävää S2-opettajaa opettaa noin 70 maahanmuuttajataustaista oppilasta 8 eri perusopetuksen alaluokkien koulussa.

Koulun ja kodin yhteistyö on tärkeää maahanmuuttajille

Maahan muuttaneet vanhemmat arvostavat yleensä koulunkäyntiä suuresti. Monet heistä ovat kuitenkin huolissaan lastensa hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta.

Vuorovaikutus maahanmuuttajahuoltajien kanssa vaatii tavallista enemmän aikaa ja opettelua. Ulkomailta muuttaneet ovat yhteistyöhaluisia ja arvostavat yleensä koulutusta ja viranomaisia. Maahanmuuttajat varjelevat yksityisyyttään ja varovat avointa arvostelemista. Siksi vanhempien näkemykset ja tiedon puutteet eivät välity kodin suunnasta suoraan koululle. Tällä lailla eri osapuolten arkimaailma pysyy liian usein etäisenä. Toimiva ja lapsen etua edistävä vuorovaikutus edellyttää tulkkien saatavuutta, aikaa ja luottamuksen rakentamista jo ennen mahdollisten ongelmien ilmaantumista.

Maahanmuuttajaperheiden lapsilla on haasteita hyvinvoinnissa erityisesti yläkouluvaiheessa. Tuolloin

haavoittuvassa asemassa olevat lapset jäävät helposti vaille tarvitsemaansa tukea, jos vanhemmat eivät ole erityisen aktiivisia koulun suuntaan. Oman äidinkielen opettajat ovatkin tärkeä välittäjäryhmä, joille pitäisi varata enemmän työaikaa toimia maahanmuuttajakotien ja koulun yhteistyön edistäjinä.

Koti, koulu ja maahan muuttaneiden lapset: Oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Minna Säävälä. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 43/2012. Helsinki: Väestöliitto

3.3. TOISEN ASTEEN KOULUTUS: LUKIOT JA MAAHANMUUTTAJIEN AMMATILLINEN KOULUTUS

Hämeenlinnan lukioissa opiskelee vain noin 20 maahanmuuttajataustaista opiskelijaa vuosittain. Koulutuskeskus Tavastiassa opiskelee noin 250 muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvaa opiskelijaa. Heitä opiskelee kaikilla koulutusaloilla. Pääosin maahanmuuttajat opiskelevat integroituna ryhmiin yhdessä suomalaissyntyisten opiskelijoiden kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvassa Koulutuskeskus Tavastialle on myönnetty erityistehtävänä maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen, Mavan, järjestäminen. Vuosittain mavalla opiskelee 17 maahanmuuttajaa, jotka tarvitsevat lisävalmiuksia ja tukea koulutusvalinnassa siirtyäkseen ammatilliseen peruskoulutukseen.

Mavalle ja valmentaviin koulutuksiin osallistuneet opiskelijat sijoittuvat erittäin hyvin valitsemilleen aloille ja keskeyttävät hyvin harvoin. Aikuiskoulutuksena järjestetään mm. eri aloille valmentavia koulutuksia maahanmuuttajille sekä ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavia koulutuksia.

3.4. MAAHANMUUTTAJIEN KOULUTUKSEN HAASTEET: NUORET MUUTTAJAT JA KOULUTUKSEN NIVELVAIHEET

Lapsen ja nuoren oppimispolulla on monia ns. nivelvaiheita, joita ovat siirtymät päivähoitoon, esikoulusta kouluun, valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen, alakoulusta yläkouluun ja yläkouluista toiselle asteelle. Myös maahantulo on yksi nivelvaihe. Nivelvaiheet ovat maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille keskimäärin haasteellisempia kuin kantaväestölle.

Suurimmat haasteet liittyvät yläkouluiässä tai sen jälkeen maahan muuttaneiden nuorten opiskeluun ja jatko-opintomahdollisuuksiin. Toisin kuin alakoulukäisenä maahan muut-

taneet, eivät yläkouluiässä maahan muuttaneet ehdi usein oppia riittävää, käsitteellistä kielitaitoa. Peruskouluun valmistavaan opetukseen ei voida ottaa oppivelvollisuusiän ylittäneitä, yli 16-vuotiaita nuoria. Suomi toisena kielenä opiskelun tulee olla tehokasta ja säännöllistä, jotta nuoret pääsevät Suomessa toisen asteen koulutukseen. Tällä hetkellä 16–20 -vuotiaat, vastamuuttaneet nuoret, voivat opiskella suomen kieltä ja päästä kotoutumisen alkuun Aikuislukiossa, Koulutuskeskus Tavastiasa ja Vanajaveden opistossa.

Opetuspalveluissa on työskennellyt maahanmuuttajaopetuksen pedagoginen tukihenkilö kolmen vuoden ajan. Pedagogisen tukihenkilön tehtävänä on opetushenkilöstön tukeminen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kotoutumisen edistämisessä. Tukea tarvitaan etenkin, kun oppilaat siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Opetushenkilöstön monikulttuurisuustaitoja on kehitetty myös koulutuksen ja materiaalien avulla.

Perusopetuksen sujuminen

”Mitä lyhyemmän aikaa opiskelija oli asunut ja käynyt koulua Suomessa, sitä enemmän maahanmuuttajataustan katsottiin vaikuttavan opinnoissa etenemiseen ja keskeyttämisten syihin. Näiden opiskelijoiden keskeyttämisen keskeisiä syitä olivat opetuskielen vaikeudet, puutteelliset opiskeluvalmiudet, taloudelliset vaikeudet ja vaikea perhe- ja elämäntilanne.

Riskin keskeyttää katsottiin olevan erityisen suuri niillä ensimmäisen polven maahanmuuttajaopiskelijoilla, jotka ovat asuneet ja käyneet koulua Suomessa vain muutaman vuoden, jotka ovat tulleet Euroopan ulkopuolisista maista ja joilla on vähäinen koulusta omasta kotimaastaan. Keskeyttämiset liittyvät keskeneräiseen kotoutumisprosessiin.

Selvitystyöhön osallistuneiden tahojen mielestä keskeyttämisiä ehkäistään suuntaamalla resurssija joustaviin ja opiskelijan yksilölliset tarpeet huomioiviin ohjaus- ja tukitoimiin sekä niihin hyvin käytäntöihin, jotka vahvistavat opiskelijan kielellisiä ja muita opiskeluvalmiuksia sekä ennen ammatillisten perusopintojen alkua että niiden aikana.”

Kilpinen, Jaana: Maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämiselvitys 2009

3.5. ÄITIYS- JA LASTENNEUVOLA- PALVELUT JA KOULU- JA OPISKELIJATERVEYDENHUOLTO

Neuvolapalveluissa on muunkielisiä asiakasperheitä eniten Jukolassa, Ojoisilla, Idänpäässä, Lammilla (vastaanottokeskus) sekä Katumalla.

Tulkkien käyttö on lisääntynyt selvästi vuosi vuodelta. Neuvolan työntekijöistä kaksi on perehtynyt laajemmin maahanmuuttaja-asioihin. Kollegat voivat kysyä heiltä neuvoa tarvittaessa.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa huolehditaan nuorten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja terveyden edistämisestä. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, sairauksia, ongelmia ja terveyserojen syntymistä. Maahanmuuttajaperheet ja heidän tarpeensa otetaan huomioon myös kouluterveydenhoidossa. Tämä koskee erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia pakolaistaustaisia muuttajia.

3.6. NUORISOPALVELUT

Kaupungin nuorisopalveluiden tarjoama toiminta perustuu avoimuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kulttuurit otetaan huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa monikulttuurista nuorisotyötä.

Jokaisella nuorisotyöntekijällä on tiedossaan oman työskentelyalueensa maahanmuuttajalasten ja -nuorten määrä, jonka perusteella suunnitellaan toimintaa kaupungin eri alueilla. Lähtökohtana on maahanmuuttajataustaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä osallistaminen toimintaan jo suunnitelluvaiheessa. Yhtenä osana tähän kuuluu kerho- ja harrastustoimintaan saattaminen.

3.7. LASTEN JA NUORTEN KULTTUURI- TOIMINTA

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX tekee yhteistyötä kaupungin monikulttuurisuustoiminnan kanssa tarjoten erityisesti maahanmuuttajataustaisille perheille suunnattuja sisältöjä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kouluilla tapahtuvan toiminnan kautta ARXin toiminta tavoittaa merkittävän osan maahanmuuttajaperheiden lapsista.

Lasten taidefestivaali Hippaloiden yhteydessä toteutetaan yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden kanssa lastenkulttuurisisältöjä, esim. työpaja, jossa hyödynnetään maahanmuuttajataustaisten hämeenlinnalaisten osaamista. Hippaloiden sisällöt ovat luonteeltaan monikulttuurisia ja avoimia kaikille. Hippaloilla nähdään myös vuosittain kansainvälisiä esiintyjä.

Monialainen asiantuntijaryhmä

Haapa-hankkeen tuloksena on syntynyt monialainen asiantuntijaryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti käsittelemään maahanmuuttajien sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä asioita. Ryhmä käsittelee myös erityistä huomiota vaativia asiakastapauksia, aina kuitenkin asiakkaan suostumuksella ja niin, että asiakkaalla on mahdollisuus olla läsnä asiantuntijaryhmän kokouksessa.

3.8. TAVOITTEET, JOILLA EDISTETÄÄN YHTEISTÄ VASTUUTA LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN KOTOUTTAMISESSA

10. Lapset ja nuoret kasvavat monikulttuurisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseniksi.

- Lapsi tai nuori tuntee ja arvostaa omaa kulttuuriperimäänsä, sen juuria ja monimuotoisuutta.
- Lapsi tai nuori tutustuu erilaisiin kulttuureihin ja elämänkatsomuksiin ja oppii toimimaan monikulttuurisessa yhteiskunnassa.
- Lapselle annetaan mahdollisuus parantaa kielitaitoaan esiopetuksessa lisävuoden ajan niin, että lapsi on valmiimpi siirtymään perusopetukseen.
- Tehostetaan 13 – 16-vuotiaina maahan tulleiden oppilaiden kotoutumista oppilaanohjauksen, joustavan perusopetuksen ja lisäopetuksen keinoin.
- Kiinnitetään erityistä huomiota nuorina tai nuorina aikuisina maahan tulleiden perusopetuksen päätötodistuksen saamiseen ja sijoittumiseen jatkoopintoihin.

11. Perheet tulevat aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa.

- Nuorisopalveluiden toiminnassa panostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä osallisuuden lisäämiseen.
- Otetaan perheyhteisö ja koko perheen kotoutuminen entistä vahvemmin mukaan kaikissa lasten ja nuorten palveluissa ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa.
- Varhaiskasvatuskeskuksista kehitetään alueellisia kohtaamisen paikkoja perheille ja vanhemmuuden tukemiseen.

12. Lasten ja nuorten palveluissa lisääntyy taito toimia monikulttuurisessa vuorovaikutuksessa.

- Otetaan kaikessa koulun toiminnassa huomioon yhdenvertaisuuteen kasvaminen ja monikulttuuriseen yhteiskuntaan kuuluvien myönteisten asenteiden ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen.
- Lisätään eri toimijoiden välistä yhteistyötä, kuten eri opettajien ja nuorisotyöntekijöiden välistä yhteissuunnittelua ja konsultaatiota.
- Kiinnitetään erityistä huomiota nivelvaiheisiin, kuten siirryttäessä valmistavasta tai esiopetuksesta perusopetukseen tai perusopetuksesta toiselle asteelle.
- Lisätään eri toimijoiden monikulttuurista osaamista.

4. YHDENVERTAINEN OSALLISUUS HÄMEENLINNASSA

Kaikkien yhteinen kaupunki syntyy vaikeasti arvioitavista asioista, joita ovat ainakin osallisuuden tunne, sosiaalinen eheys ja turvallisuuden kokeminen. Kaupungin tehtävänä on tarjota puitteet ja mahdollisuuksia siihen, että Hämeenlinnassa kaikkien on mahdollista rakentaa itselleen ja perheelleen hyvä arki.

Yhdenvertaisuuden kulmakiviä on nollatoleranssi kaikenlaista syrjintää ja rasismia kohtaan. Hämeenlinnassakin on valitettavasti rasismia. Kaupungin hallinto ja päätöksenteko sitoutuu nollatoleranssiin rasismia kohtaan: rasismia ei pidä suvaita. Kaupunki sitoutuu edistämään kaikilla toimillaan kaikkien ihmisarvon kunnioittamista ja asukkaiden yhdenvertaisuutta.

Vuonna 2011 on koko Kanta-Hämeen alueella tullut ilmi vain kaksi rasistista rikosta. Seudullisessa Turvallisuussuunnitelmassa (2010 – 2012) on ”arjen turvallisuus” tavoitteena ja painopisteenä. Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus ovat arjen turvallisuuden edistämässä yksi tärkeä näkökulma.

Maahanmuuttokysymykset nousevat osaksi myös kunnallispoliittista keskustelua

Vaalit ovat poliittisen päätöksentekojärjestelmän risteyskohta ja poliittisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen toiminta tien perustuksia. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa kriittisyys kasvavaa maahanmuuttajaväestöä ja monikulttuurisuutta kohtaan nousi väkevästi pintaan, eikä keskustelu valitettavasti ollut aina kovin rakentavaa. Toisaalta jo alkuvuodesta 2012 presidentinvaaleissa kansa antoi selkeän tukensa avoimuudelle, ennakkoluulottomuudelle ja yhdenvertaisuudelle.

Hämeenlinnan poliittisessa keskustelussa maahanmuuttoasiat ovat olleet pinnalla oikeastaan vain Lammin vastaanottokeskuksen perustamisen aikoihin. Tämä on sekä hyvä että huono asia. Luottamushenkilöiden puheenvuorot ovat olleet asiallisia, eikä puheenjohtajien ole tarvinnut puuttua rasismiin tai sen eri sävyihin. Toisaalta näkyvästi esillä eivät myöskään ole olleet kotoutumisen erilaiset esteet.

Seutumme elinkeinoelämä näkee selkeän tarpeen maahanmuuttajatyövoimalle ja sama tarve tiedostetaan julkisten palveluiden osalta. Siksi monikulttuurisuuteen liittyvät asiat tulevat väistämättä esille myös poliittisessa keskustelussa tulevilla valtuustokausilla.

Monella muulla paikkakunnalla asiat ovat olleet jo nyt toisin, niin hyvässä kuin pahassa.

Tarve maahanmuuttajaryhmien kieliopetukseen kaikissa ikäryhmissä sekä erilaisiin harjoittelupaikkoihin ja työllistymisohjelmiin on selkeä, kuten myös monimuotoisten asuinalueiden luomiseen kaavoituksen ja asuntopolitiikan kautta. Myös harrastustoiminnassa on jo törmätty taloudellisiin kynnyksiin niin vähävaraisten maahanmuuttajaperheiden kuin kotoperäisten lasten ja nuorten osalta. Jos kokonaisvaltaista ratkaisua ei näissä asioissa saada aikaan, niin stipendi- tai avustusperusteisten järjestelmien rakentaminen on ajankohtaista.

Kaikkiin näihin asioihin haetaan suunta aina neljän vuoden välein kuntavaaleista. Jotta kääntymissuunnat ja reitti näissä risteyksissä olisivat jossain määrin ennustettavia ja selkeitä, puolueiden on tärkeää sitoutua jo ennen vaaleja käsillä olevan monikulttuurisuusohjelman periaatteisiin ja sisältöön. Toinen tärkeä työkalu etenemisessä voi olla valtuustosopimus, jota puolueyhmittymät tarkastelevat yhdessä vuosittain.

Luotan vahvasti siihen, että poliittinen päätöksenteko Hämeenlinnassa pohjautuu jatkossakin yhdenvertaisuuden ja ihmisarvon kunnioittamisen periaatteille. 24.1.2012 lisäki Kiemunki, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Yhdenvertaisuus on perusoikeus. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja. Lainsäädäntö ei estä sellaista positiivista, kohtuullista erityiskohtelua, joka tähtää oikeuksien yhtäläisyyteen. Tavoitteena on tällöin oltava tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen. (Yhdenvertaisuus.fi)

Yhdenvertaisuuslaki ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä mm. etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen tai uskonnon perusteella. Lain tavoitteena on edistää ja turvata yhdenvertaisuutta sekä tehostaa syrjintää kokeneen oikeussuojaa. Viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon lain tarkoitus suunnittelussa, tiedottamisessa, voimavarojen kohdentamisessa, valvonnassa ja kehittämisessä.

Yhdenvertaisuuden näkökohdat huomioidaan läpinäkyvänä peruseriaatteena sekä kaupungin omassa toiminnassa että ulkopuolelta ostetuissa palveluissa. Hämeenlinnan kaupunki on sitoutunut yhdenvertaisuuden edistämiseen Yhdenvertaisuussuunnitelmassaan (2006). Suunnitelma on tarkoitus päivittää vuonna 2012.

4.1. YHDENVERTAISUUS JA ASUMINEN

Eri asuinalueet ovat eriarvoisia Hämeenlinnassa palvelujen suhteen. Vaikka kaupunki pyrkii asuttamaan humanitaarisia muuttajia eri alueille, on kuitenkin syntynyt alueita kuten Katuma ja Nummi, jossa suuri osa humanitaarisista muuttajista asuu. Muista syistä muuttaneet saavat luonnollisesti hakeutua asumaan vapaasti sinne, missä on sopivia asuntoja tarjolla.

Esimerkiksi Vantaalla tehdyn selvityksen mukaan maahanmuuttajat haluavat yleensä asua valtaväestön kanssa, eivät pelkäästään maahanmuuttajien kesken (Beqiri 2008). Yhdyskuntasuunnittelussa tulee ottaa huomioon yhdenvertaisuus. Kaavoituksella, maapolitiikalla, asuntojen suunnittelulla ja rakentamisella vaikutetaan alueiden monimuotoiseen kehitykseen ja monipuoliseen asuntotarjontaan. Oleellista alueiden yhdenvertaisuudessa on, että palveluja olisi saatavilla kaikilla alueilla niiden tarpeiden mukaan.

Pakolaisten asuttamien samoille alueille pienituloisten kantasuomalaisten kanssa on syrjäytymistä vahvistavaa ja yhdenvertaisuuden vastaista. Vuokra-asuntojen asukasvalinnoilla ehkäistään keskittymien syntymistä. Toisaalta niin maahanmuuttajien kuin muidenkin tulisi saada asua, missä haluavat.

Vaikka kaikille on oikeus hakea asuntoa, on kuitenkin hyvä tarkastella erikielisten osuuksia myös talokohtaisesti. Keskittyminen on usein jopa talokohtaista. Kotoutumisen ja kielenoppimisen kannalta erikielisten olisi hyvä asua sekaisin. Tiedetään myös, että kun maahanmuuttajien määrä ylittää viidenneksen taloon asukasmäärästä, valtaväestö alkaa muuttaa pois. (Vilka 2011)

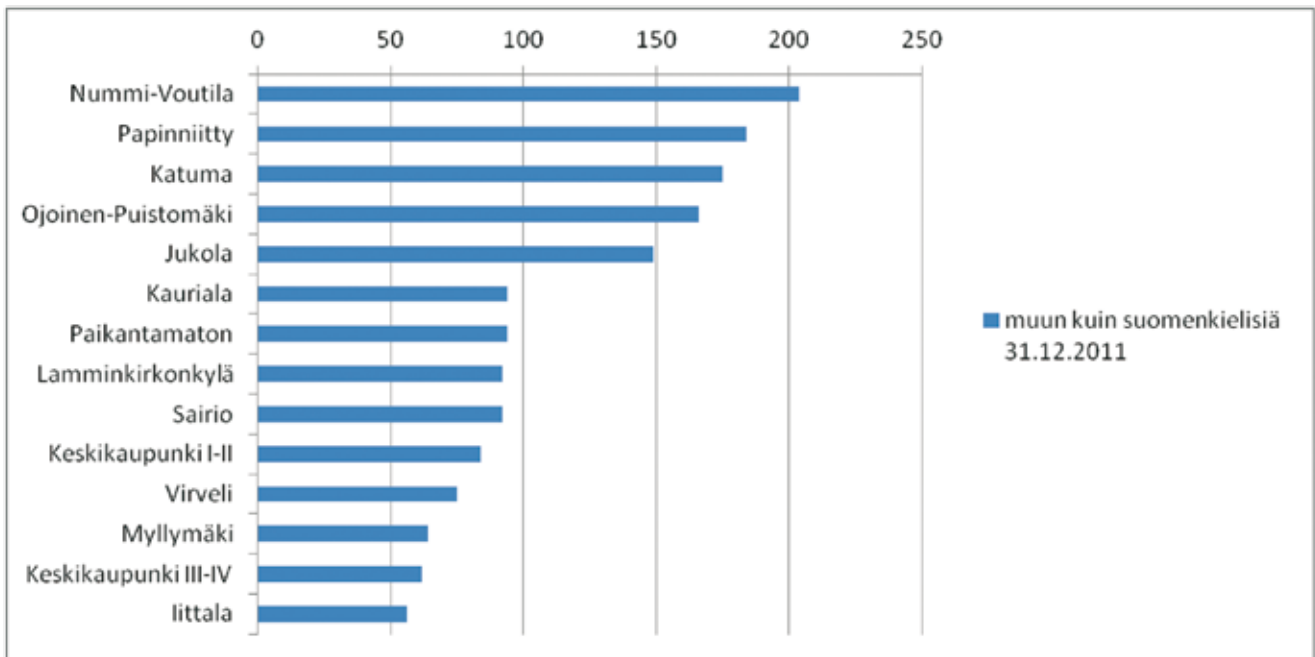
Hämeenlinnassa on saatu lisätyksi maahanmuuttajien asumisen hajautusta Y-Säätiön tuella. Säätiö on ostanut viime vuosina lähes 30 asuntoa eri alueilta ja yhteistyö jatkuu edelleen vuonna 2012.

Asumispakkitoiminta

Hämeenlinnassa toimii Suomen Pakolaisavun KOTILO-projektin kehittämä asumispakkitoiminta. Asumispakki on erityisesti maahanmuuttajille suunnattu opastuskokonaisuus asumisen arkisista asioista, esimerkiksi vuokralaisen oikeuksista ja velvollisuuksista ja naapuruudesta. Toiminta sisältää piirrettyjä ja erikielisiä ohjausmateriaaleja sekä koulutettuja vapaaehtoisia asumispakkiohjaajia ja naapuruussovittelijoita. Vapaaehtoiset koulutetut ohjaajat järjestävät kaupungin eri osissa infotilaisuuksia. Asumisopastaja voi mennä vuokranantajan pyynnöstä pitämään asukkaille tilaisuuksia asumiseen liittyvistä asioista, kuten pesutuvan käytöstä tai jätteiden kierrätyksestä. Toimintamalli on tarkoitus saada pysyväksi.

KAAVIO 9: Muunkieliset kuntalaiset pienalueittain Hämeenlinnassa 2011:

4.2. YHDENVERTAISUUS, VAPAA-AIKA, KULTTUURIPALVELUT JA KANSALAIJÄRJESTÖT

Yhdenvertaiseen osallisuuteen kuuluu sama mahdollisuus kaikille osallistua harrastuksiin, vapaa-aikaan, kulttuuripalveluihin. Vapaa-ajan toiminnassa ja vapaaehtoistyössä erityisesti Hämeenlinnan Settlementti ja kaupungin lähiökeskukset edistävät monin toimin yhdenvertaista osallisuutta ja osallistumisen mahdollisuutta.

Kulttuuripalvelut ja kulttuuriharrastukset tarjoavat erinomaisten areenaa eritaustaisten ihmisten vuorovaikutukselle. Uudet tuulet ovat kulttuurielämälle ja kulttuurin tekemiselle elinehto. Maahanmuuttajien ja kantaväestön vuorovaikutuksessa syntyy uutta, elävää kulttuuria. Erityisesti tarvitaan monikielistä tiedotusta ja markkinointia lasten- ja nuorten kulttuuri- ja harrastusmahdollisuuksista perheille. Tämä tukee myös vanhemmuutta ja kotoutumista.

Ensimmäisen polven maahanmuuttajavanhemmat eivät välttämättä ymmärrä suomenkielistä tiedotusta, ja siten he eivät ehkä uskalla päästä lapsiaan toimintoihin, joiden sisältö on heille epäselvä. Myös urheiluseuroja ja muita harrastusten järjestäjiä tulee kannustaa tiedottamaan niin, että maahanmuuttajalasten muunkielisetkin vanhemmat ymmärtävät viestit.

Hyvä käytäntö ja yhteistyötä edistävä tekijä on olohuoneen monikulttuurisen työn sijoittaminen kaupungin Lasten- ja nuorten kulttuurikeskus Arxin kanssa samoihin tiloihin. Pieni käytännön ratkaisu edistää yhteistyötä merkittävästi.

Maahanmuuttajien omien järjestöjen määrä Hämeenlinnassa lisääntyy vähitellen eri kansallisuusryhmien koon kasvaessa. Vuonna 2011 Hämeenlinnassa toimi Maahanmuuttajapalveluiden tiedon mukaan venäjänkielisten yhdistys Kalina ry. sekä Hämeen ThaiGroup ry. sekä rekisteröimättömiä ryhmiä jotka järjestävät omia tilaisuuksia.

Monikulttuurinen olohuone ja Suomen Pakolaisapu ry:n järjestöhautomo on järjestänyt yhdistystoiminnan koulutusta maahanmuuttajille vuodesta 2010 lähtien. Koulutukseen on osallistunut mm. afgaani-, kongolais-, somali- ja thaiyhteisön jäseniä. Koulutusta jatketaan vuonna 2013. Järjestöhautomohanke kartoittaa parhaillaan Hämeenlinnan maahanmuuttajaryhmien tarpeita yhdistyskoulutuksen ja -neuvonnan osalta.

Monikulttuurinen olohuone tekee yhteistyötä lukuisten 3. sektorin toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Olohuone koordinoi rasmin vastaista maalisuuta, johon osallistuvat monet hämeenlinnalaiset kolmannen sektorin toimijat. Kuukausittain alan toimijat kokoontuvat olohuoneen johdolla monikulttuurisille aamukahveille suunnittelemaan tulevaa ja jakamaan kokemuksia.

Tavalla tai toisella monikulttuurista työtä tekevien kenttä on yllättävän laaja. Sillä on paljon voimaa. On saatu paljon aikaa, vaikka monikulttuurista työtä on kaupungin palveluksessa tekemässä vain yksi vakinaisesti palkattu työntekijä. Lisää tekijöitä kuitenkin tarvitaan.

Uskonnonvapaus ja siihen liittyvä vapaus oman uskonnon harjoittamiseen on tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa. Maahanmuuttajat ovat uskonnolliselta taustaltaan epäyhtenäinen

joukko. Heitä on mukana Hämeenlinnan evankelisuterilaisen ja ortodoksisen seurakunnan, adventti-, helluntai- ja vapaaseurakuntien sekä Tampereen Katolinen kirkon toiminnassa.

Maahanmuuttajien toimesta on syntynyt mm. kansainvälinen ryhmä International Fellowship, joka toimii englannin kielellä ja kokoaa yhteiseen tapaamiseen viikoittain eri uskonkunnista, eri maista ja eri syistä maahan tulleita. Islaminuskoi- set ja buddhalaiset järjestävät jonkin verran omia tilaisuuksiaan, mutta käyvät pääsääntöisesti muiden paikkakuntien omien yhteisöjensä järjestämissä tilaisuuksissa.

Paikalliset seurakunnat pyrkivät helpottamaan maahanmuuttajien kotoutumista tarjoamalla mm. henkistä ja hengellistä tukea, turvaamaan ihmisoikeuksia, ehkäisemään syrjintää sekä aktivoimaan uskontojen välistä vuoropuhelua. Eri seurakuntien ja muiden toimijoiden verkostoituminen on tärkeää.

Monikulttuurinen perhetyö

Hämeenlinnan setlementti ry:n Tukiverkko-projektissa (2009 – 2013, Ray) kehitetään monikulttuurista perhetyötä. Projekti kouluttaa vapaaehtoisia maahanmuuttajaperheiden tukihenkilöiksi. Vapaaehtoisia koulutetaan myös ohjaajiksi monikulttuurisille ryhmille. Tukiverkko-projekti tarjoaa perheille yksilöllistä tukea kunkin perheen tarpeen mukaan. Vapaaehtoiset tukevat maahanmuuttajia esimerkiksi asioinnissa, suomen kielen harjoittelussa tai opiskelussa.

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto ottaa huomioon maahanmuuttajien erityistarpeet kokoelmien kartuttamisessa ja asiakaspalvelussa. Toimipisteiden kokoelmassa on vieraskielistä aineistoa lähes 20 000 nidettä. Kaunokirjallisuutta on sekä lapsille että aikuisille useilla vierailta kielillä, kuten ranskaksi, italiaksi, espanjaksi, venäjäksi, viroksi, arabiaksi, kurdiksi ja farsiksi. Kokoelmasta löytyy useita vieraiden kielten sanakirjoja ja kielikursseja. Suomenkielen kursseja on monipuolinen kokoelma. Musiikkiosaston kokoelmissa on eri kulttuurien musiikkia cd-levyinä.

Kirjastossa on asiakkaiden käytössä useita Internet-yhteyksiä varustettua tietokonetta. Vieraskielisiä lehtiä löytyy noin kymmenellä eri kielellä. Kirjastolla on käytössään LibraryPressDisplay -tietokanta, joka sisältää lehtiä näköispainoksina 92 maasta 48 eri kielellä. Maahanmuuttajaryhmille järjestetään kirjastonkäytön ja tiedonhankintataitojen opetusta yhteistyössä koulutusten järjestäjien kanssa.

Helsingin kaupunginkirjaston yhteydessä toimiva Monikielinen kirjasto hankkii aineistoa sellaisilla kielillä, joiden käyttäjät Suomessa on vähän. Monikielisen kirjaston aineisto on käytettävissä myös Hämeenlinnan kaupunginkirjaston kautta. Kirjaston kotisivuilla on yleisten kirjastojen yhteisesite ”Yleinen kirjasto – portti tiedon ääreen”. Esite on julkaistu 16 kielellä ja sitä saa myös kirjastosta.

Kirjastossa järjestetään kielikahviloita kerran kuussa. Niihin voivat tulla sekä äidinkielenään vierasta kieltä puhuvat että eri kieliä harrastavat suomenkieliset keskustelemaan keskenään. Kielivalikoimassa keväällä 2012 on 20 eri kieltä.

Kirjastoissa järjestetään suvaitsevaisuuteen, kansainvälisyyteen ja eri kulttuureihin liittyviä näyttelyitä, joiden järjestämiseen ja kokoamiseen maahanmuuttajien apu on tervetullutta. Elävä kirjasto -tapahtuma järjestetään pääkirjastossa vuosittain. Elävä kirjasto on yhdenvertaisuus- ja monikulttuurisuustyön toiminnallinen menetelmä.

Museot ja konserttitarjonta

Taidemuseon ja Historiallisen museon näyttelyt eivät ole sidottu kieleen, vaan jokainen voi kielitaidosta riippumatta tutustua näyttelyihin. Ne auttavat omalta osaltaan tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja elämänmuotoon.

Pääosin Verkatehtaan Vanaja-saliin keskittyvä konserttitarjonta on myös maahanmuuttajien ulottuvilla. Musiikki on kansainvälistä ja kaikkien ymmärrettävissä äidinkielestä riippumatta. Esiintyjäkaarti on hyvin kansainvälistä ja konserttiesitteet pyritään toimittamaan myös englannin kielellä.

Monikulttuurista työtä tekeviä kolmannen sektorin toimijoita Hämeenlinnassa:

Amnesty
Etelä-Hämeen martat
Evankelisuterilaiset seurakunnat
Hämeenlinnan Jalkapalloseura, HJS
Hämeenlinnan setlementti
Hämeenlinnan Somalijyhdistys
Hämeen thaigroup
Inner wheel
Kalevalaiset naiset
Kalina
Lasten liikunnan tuki
Hämeenlinnan 4H
Ortodoksinen seurakunta
SPR Hämeen piirin vastaanottokeskus
Tuglasseura
Tuomelan martat UN women
Työväen Sivistysliitto
Vapaaseurakunta ja Saalem
Ämy
Kulttuuriolohuone ARX-talossa tarjoaa tilaa monikulttuurista toimintaa edistävään käyttöön ja tukee siten järjestöjen toimintaa.

4.3. TAVOITTEET YHDENVERTAISUUDEN JA YHTEISEN OSALLISUUDEN TOTEUTUMISEEN HÄMEENLINNASSA

13. Edistetään asukkaiden yhdenvertaisuuden toteutumista kehittämällä palveluja yhdenvertaisiksi.

- Kaupungin palveluissa ja niitä ohjaavissa palvelu- ja ostopalvelusopimuksissa sitoudutaan toteuttamaan Monikulttuurisuusohjelmaa ja Yhdenvertaisuussuunnitelmaa.
- Parannetaan palveluissa erityisesti alkuvaiheen tulkkausta siten, että selvitetään ja otetaan käyttöön uutta etätulkkauksen tekniikkaa. Tulkkaus on sekä asiakkaan että työntekijän tuki.
- Yhdyskuntasuunnittelun ja asunto-ohjelman kautta varmistetaan erilaisten asumisen vaihtoehtojen toteutuminen.

14. Vahvistetaan yhdenvertaisuutta kaupungin organisaatiossa.

- Perustetaan monikulttuurisuusasioiden neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävä on seurata monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden tilaa, palvelujen kehittymistä ja tämän monikulttuurisuusohjelman toteutumista mm. palvelusopimuksia seuraamalla.
- Hämeenlinnan kaupunki sitoutuu rasismiin ja syrjinnän nollatoleranssiin.
- Luodaan uusia käytäntöjä yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaupungin järjestöavustusten kautta.

15. "Kaikkien yhteinen Hämeenlinna"- toimintamallia vahvistetaan yhdessä tekemällä ja kumppanuudella.

- Luodaan ja vahvistetaan kohtaamisen ja yhdessä toimimisen paikkoja mm. lähiöissä, järjestöissä ja kirjastossa.
- Kehitetään yhteistyönä tiedottamista harrastusmahdollisuuksista ja kulttuuripalveluista myös maahanmuuttajille.
- Selvitetään maahanmuuttajafoorumien tai -raadien käyttöönottoa keinona lisätä maahanmuuttajataustaisten näkemyksiä palvelujen ja kumppanuuden kehittämiseen.

KÄSITTEITÄ

Humanitaarinen maahanmuuttaja

Kiintiöpakolainen tai henkilö, joka on saanut oleskeluluvan Suomeen turvapaikkaprosessin kautta. Myös edellä mainittujen ryhmien perheenjäsenet, joille on myönnetty perheenyhdistämisen kautta oleskelulupa, kuuluvat ryhmään.

Kaksisuuntainen kotoutuminen

Kaksisuuntaisella kotoutumisella tarkoitetaan sitä, että maassa jo asuvat ja uudet muuttajat oppivat toisiltaan ja ovat valmiita joustamaan ja tulemaan toisiaan vastaan. Yhteiskunnassa luodaan käytäntöjä, joissa otetaan huomioon sekä vähemmistöjen että enemmistön tarpeet ja perinteet. Kaksisuuntainen kotoutuminen on yksi uuden kotoutumislain tavoitteista.

Kiintiöpakolainen

Henkilö, jolle UNHCR on myöntänyt pakolaisaseman ja jolle on myönnetty maahantulolupa valtion budjetissa vahvistetun pakolaiskiintiön puitteissa.

Kotoutuminen

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain mukaan kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen.

Kotouttaminen

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain mukaan kotouttaminen tarkoittaa viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä, voimavaroja ja palveluja sekä maahanmuuttajien tarpeiden huomioon ottamista muita yhteiskunnan palveluja ja toimenpiteitä suunniteltaessa ja järjestettäessä.

Maahanmuuttaja

Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä.

Maahanmuuttajataustainen

Maahanmuuttajataustaisella tarkoitetaan tässä ohjelmassa henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla tai jonka vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla.

Monikulttuurisuus

Eri kulttuurisia ja kielellisiä taustoja edustavien ryhmien tasavertainen rinnakkaiselo.

Muunkielinen

Henkilö, joka puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamen kieltä.

Pakolainen

Ulkomaalainen, jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR toteaa olevan pakolainen.

Paluumuuttaja

Tässä ohjelmassa paluumuuttajalla tarkoitetaan entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin olevia henkilöitä, kuten inkerinsuomalaisia, joilla on suomalainen syntyperä.

Positiivinen erityiskohtelu

Yhdenvertaisuuslain mukaan positiivisella erityiskohtelulla tarkoitetaan erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi.

Toisen sukupolven maahanmuuttaja:

Suomessa syntynyt maahanmuuttajien lapsi.

Turvapaikanhakija

Henkilö joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Turvapaikanhakija ei siis vielä ole pakolainen. Turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkitaan ja ratkaistaan myös, voiko oleskeluluvan saada jollain muulla perusteella.

Yhdenvertaisuus

Perusoikeus. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa kaikilla ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautua, tehdä töitä ja saada erilaisia palveluja.

Suomen yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

LÄHTEET:

Ahokas, L. (2010). Maahanmuuttajien demokraattisen osallistumisen ja integroitumisen edistäminen, EPACE-julkaisu. Tampere: Juvenes.

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, suositus opetussuunnitelmaksi (2007). Helsinki: Opetushallitus.

Arajärvi, P. (2009). Maahanmuuttajien työllistyminen ja kannustinloukut. Sisäasiainministeriön julkaisuja 2/2009. Helsinki: Sisäasiainministeriö.

Beqiri, N. (2008). Asumisen ongelmat keskittyvät. Selvitys asumisen yhdenvertaisuuden toteutumisesta pääkaupunkiseudulla. Yhdenvertaisuus asumisessa -hanke. Sisäasiainministeriö, Oikeusyksikkö 2008.

Forsander, A. (2002). Luottamuksen ehdot. Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.

Hämeenlinnan kaupungin palvelu- ja hankintastrategia 2010
www.hameenlinna.fi/strategia
Viitattu 5.12.2011

Hämeenlinnan ja Hattulan elinkeinostrategia
www.hameenlinna.fi/pages/43027/Elinkeinostrategia_H%C3%A4meenlinna_Hattula.pdf
Viitattu 5.12.2011

Hämeenlinnan seudun TE-toimiston ammattibarometri,
III / 2011

Kanta-Hämeen maakuntaohjelma 2011 – 2014, Hämeen liitto
http://hameenliitto.fi/sites/default/files/maakuntaohjelma2011-2014_painoon.pdf
Viitattu 5.12.2011

Kilpinen, J. (2009). Maahanmuuttajien ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisselvitys. Helsinki: OKM, Moniste 9/2009.

Laki kotoutumisen edistämisestä.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>

Viitattu 18.1.2012

Latomaa, S. toim. (2007). Oma kieli kullankallis, opas oman äidinkielen opetukseen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Maahanmuuttajien integroituminen Suomeen eri elämäntilanteilla (2009). Sektoritutkimuksen neuvottelukunta, Osaaminen, työ ja hyvinvointi 9/2009. Helsinki: Työterveyslaitos, Kuntoutussäätiö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Maahanmuuttajien omakieliset palvelut. Selvityksen loppuraportti. sisäasiainministeriön julkaisuja 17/2010.

www.intermin.fi

Viitattu 5.12.2011

Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimus (Maamu)

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/hankesivu?id=22147

Viitattu 7.3.2012

Maahanmuuttajien työllistymisen esteet – kohti ennakoivaa ja vaikuttavaa verkostotyötä (2011). Helsinki: Sisäasiainministeriö.

Martikainen, T. (2011). Suomi Remix, Helsinki: Into.

Matinheikki-Kokko, K. & Koivumäki, K. & Kuortti, K. (2003).

Maahanmuuttajien uraohjauksen kehittäminen. Työpoliittinen tutkimus Nro 253. Helsinki: Työministeriö.

Pehkonen, A. (toim.) (2011). Tavoitteena työelämä – maahanmuuttajien osaaminen näkyväksi. Kuopio: EUedu julkaisut nro 1 Savon koulutuskuntayhtymä.

Säävälä, Minna (2012). Koti, koulu ja maahan muuttaneiden lapset: Oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Väestötutkimuslaitos Katsauksia E 43/2012. Helsinki: Väestöliitto

Uudistuva Hämeenlinna 2015 -strategia

www.hameenlinna.fi/strategia

Viitattu 5.12.2011

Uusi Suomi 2010

<http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/86820-helsinki-antaa-maahanmuuttajille-%E2%80%9Dpositiivista-erityiskohtelua%E2%80%9D>

Viitattu 20.1.2012

Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat?: Kantäväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-272-096-2>

Viitattu 20.1.2012

Wrede & Nodrberg (2010). Vieraita työssä.

Helsinki: Gaudeamus.

Yhdenvertaisuus.fi www.yhdenvertaisuus.fi/ Viitattu 7.3.2012

Yhteistyöllä ehjä polku maahanmuuttajanuorelle 2010, Oulun kaupunki Opetustoimi Erityisen tuen keskus Maahanmuuttajanuorten ohjaushanke MANO

www.intermin.fi

Viitattu 2.12.2011

TIIVISTELMÄ

Monikulttuurisuusohjelma asettaa päälinjat, miten monikulttuurisuuteen liittyviä asioita Hämeenlinnassa hoidetaan. Uudistuva Hämeenlinna 2015 -strategiaan on kirjattu Hämeenlinnan arvot. Yksi kaupungin arvo on yhdenvertaisuus. Se tarkoittaa, että Hämeenlinnan kaupunki tarjoaa hyvän arjen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille tasapuolisesti.

Tärkeä tausta ohjelmalle on 1.9.2011 voimaan tullut uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä. Uusi laki ottaa entistä paremmin huomioon kaikenikäiset ja eri systä muuttaneet. Laissa korostetaan kotoutumisen kaksisuuntaisuutta. Se tarkoittaa, että kotoutuminen ei koske vain maahanmuuttajia, vaan myös vastaanottavaa yhteiskuntaa ja sen kykyä mukautua kulttuurienvälisiin kohtaamisiin.

Monikulttuurisuusohjelmaa valmisteltiin työpajoissa, joihin osallistui kaupungin henkilöstöä ja eri alojen asiantuntijoita. Ohjelma perustuu lisäksi alan tutkimuksiin. Ohjelma muodostuu pääluvuista: 1. Työ ja toimeentulo 2. Kaupunki palvelujen tilaajana ja tuottajana 3. Lapset, nuoret ja koulutus 4. Yhdenvertainen osallisuus. Ohjelma alkaa työ ja toimeentulo -luvulla, koska työ ja toimeentulo luovat perustan koko perheen kotoutumiselle. Ohjelma painottuu työn ohella lasten ja nuorten palveluihin ja koulutukseen uuden kotoutumislain hengessä.

Ohjelmaan kirjatut tavoitteet ovat:

1. Kaupunki ja TE-toimisto kokoavat verkoston, joka edistää maahanmuuttajien työllisyyttä. Verkostoon kutsutaan alueen koulutusorganisaatioita, työmarkkinajärjestöjä, yrittäjäjärjestöjä, kolmannen sektorin toimijoita ja Kehittämiskeskus Häme.
2. Hämeenlinnan kaupunki edistää maahanmuuttajataustaisten rekrytointia sekä yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungin työpaikoilla.
3. Hämeenlinnan kaupunki kehittää palveluja, jotka edistävät maahanmuuttajien työllistymistä.
4. Monikulttuurisuusohjelma ohjaa kaupungin palvelujen tilaamista ja tuottamista.
5. Jokainen kaupungin työntekijä tiedottaa, neuvoa ja palvelee omassa työssään myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajainfo auttaa työntekijää tarvittaessa.
6. Kaupungin ja palveluiden tiedottamista sekä sähköisiä palveluja kehitetään monikieliseksi ja kansainvälistymistä edistäviksi.
7. Kaupunki järjestää henkilöstölleen koulutusta monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa.
8. Kunnan palveluja käyttävälle maahanmuuttajalle tehdään alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma kotoutumislain mukaisesti. Kotoutumissuunnitelma on pohjana maahanmuuttajataustaisen asiakkaan palveluissa.
9. Kaupunki kehittää aktiivisesti hankkeita ja hyviä käytäntöjä, joilla edistetään kaksisuuntaista kotoutumista ja lisään kaupungin kansainvälisyyttä.
10. Lapset ja nuoret kasvavat monikulttuurisen yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.
11. Perheet tulevat aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa.
12. Lasten ja nuorten palveluissa lisääntyy taito toimia monikulttuurisessa vuorovaikutuksessa.
13. Edistetään asukkaiden yhdenvertaisuuden toteutumista kehittämällä palveluja yhdenvertaisiksi.
14. Vahvistetaan yhdenvertaisuutta kaupungin organisaatiossa.
15. "Kaikkien yhteinen Hämeenlinna"-toimintamalla vahvistetaan yhdessä tekemällä ja kumppanuudella.

Monikulttuurisuusohjelma ohjaa sekä lautakuntien että palvelutuotannon toimintaa.

موجز

يرسم برنامج التعدد الثقافي الخطوط العريضة ويبين طرق إدارة الأمور المتعلقة بالتعدد الثقافي في هامبيلينا. لقد تم تدوين قيم هامبيلينا في مشروع استراتيجية هامبيلينا 2015 حيث يتبوأ التكافؤ المكانة الأولى في قيم المدينة، وهو ما يعني أن مدينة هامبيلينا ستوفر لكافة مواطنيها إمكانيات جيدة ومتكافئة لتدبر شؤون حياتهم اليومية.

لقد تم في عام 2011 تحديث قانون تحسين شروط التوطن بحيث يأخذ بالإعتبار بشكل أفضل المواطنين من مختلف الأعمار وأسباب الانتقال. وبالإضافة إلى ذلك يركز القانون على التوطن كعملية متكاملة، مما يعني أن عملية التوطن لا تمس المهاجرين فحسب، بل كل المجتمع المستقبل لهم، كما تمس كفاءة هذا المجتمع للتأقلم على الالتقاء مع الثقافات المتعددة.

تم إعداد برنامج التعدد الثقافي في ورشات عمل شارك فيها موظفو المدينة وخبراء من مختلف المجالات. يستند البرنامج إلى دراسات في مجال التعدد الثقافي ويتألف من الأبواب الرئيسية التالية: 1- العمل ومصادر المعيشة، 2- المدينة كجهة طالبة للخدمات ومنتجة لها، 3- الأطفال والشباب والتأهيل، 4- المشاركة المتكافئة. يبدأ البرنامج بباب العمل ومصادر المعيشة لأن هذين الموضوعين يشكلان الأساس الضروري لعملية توطن كل العائلة. وبالإضافة إلى العمل، يركز البرنامج على خدمات الأطفال والشباب وعلى التأهيل بالتنمائي مع روح قانون التوطن.

الأهداف المعتمدة بالبرنامج هي:

- 1- تجمع المدينة مع مكتب العمل والإقتصاد شبكة تحسن من شروط تشغيل المهاجرين. تُدعى إلى المشاركة في هذه الشبكة مختلف منظمات التأهيل بالمنطقة ونقابات العمال ونقابات أرباب العمل وعاملي القطاع الثالث أي المنظمات الطوعية والأوقاف بالإضافة إلى مركز التطوير (هامي).
- 2- تقوم مدينة هامبيلينا بتحسين شروط تشغيل الأشخاص ذوي الخلفية المهاجرة وبتنفيذ التكافؤ في أماكن العمل المتاحة لدى البلدية.
- 3- تطور مدينة هامبيلينا الخدمات التي تحسن من شروط تشغيل المهاجرين.
- 4- يوجه برنامج التعدد الثقافي أعمال طلب وإنتاج خدمات المدينة.
- 5- يقوم كل عامل بالمدينة بإعلام وإرشاد وخدمة المهاجرين أيضاً في مكان عمله. وتقوم خدمة إستعلامات المهاجرين بمساعدة العامل في هذا المجال عند الضرورة.
- 6- تطوير وسائل الإعلان عن المدينة وعن خدماتها العادية والإلكترونية بحيث تكون متعددة اللغات ومعززة لشروط التفاعل الدولي.
- 7- تنظم المدينة لعمالها تأهيلاً في مجال المسائل المتعلقة بالتعدد الثقافي.
- 8- عمل مسح إبتدائي لمستعملي خدمات البلدية من المهاجرين وإعداد خطة توطن طبقاً لقانون التوطن. تعتبر خطة التوطن الأساس في خدمات المهاجرين.
- 9- تطور المدينة بشكل جدي مشاريع وطرق تنفيذ مناسبة لتحسين التوطن ذي الإتجاهين وزيادة التفاعل الدولي بالمدينة.
- 10- ينمو الشباب والأطفال كأعضاء فعالين في مجتمع متعدد الثقافة.
- 11- تصبح العائلات جزءاً نشيطاً من المجتمع.
- 12- تنمو في خدمات الأطفال والشباب مهارة التصرف والعمل في تفاعلات التعدد الثقافي.
- 13- تحسين شروط تنفيذ التكافؤ بين سكان المدينة بواسطة تطوير الخدمات على أساس المساواة والتكافؤ.
- 14- تعزيز التكافؤ في الهيكل التنظيمي للبلدية.
- 15- تعزيز نموذج "هامبيلينا للجميع" معاً عبر العمل والشراكة.

يوجه برنامج التعدد الثقافي أعمال اللجان وإنتاج الخدمات سوية.

Summary

The Multiculturalism Programme sets the main policy lines based on which multicultural issues will be handled in Hämeenlinna. Hämeenlinna's values are included in the city's strategic plan, *Renewing Hämeenlinna 2015*. One of the city's values is equality. This means that the City of Hämeenlinna will treat all municipal residents equally in terms of providing them with the possibility to live a good daily life.

The Act on the Promotion of Integration was amended in 2011. It now takes better account of immigrants of all ages, whatever their reason for moving country. The act emphasises the bidirectional nature of integration. This means that integration concerns not just immigrants, but also the society into which they move and its ability to adjust to encounters between cultures.

The Multiculturalism Programme was devised in workshops attended by employees of the city and experts from various sectors. It is also based on research on the subject. The programme consists of the following main sections: 1. Work and income 2. The city as an orderer and producer of services 3. Children, young people and education and 4. Equal participation. The programme begins with a section on work and income because these form the basis of integrating all members of an immigrant family. In addition to work, the programme emphasises services and education for children and young people in the spirit of the amended Act on the Promotion of Integration.

The programme has the following goals:

1. A network, promoting the employment of immigrants, will be created by the City of Hämeenlinna and the Employment and Economic Development Office. Regional education and training organisations, labour market organisations and employer associations, as well as third sector actors and Häme Development Centre Ltd, will be invited to join the network.
2. Within municipal employment, the City of Hämeenlinna will promote the recruitment of people of immigrant background and the realisation of equality.
3. The City of Hämeenlinna will develop services that promote the employment of immigrants.
4. The ordering and production of the city's services will be guided by the Multiculturalism Programme.
5. In his or her own work, each city employee will provide information to, advise or serve immigrants as well as other citizens. Where necessary, employees will be assisted by Immigration Services.
6. Information provision and eServices related to the city's services will be developed to become multilingual and promote internationalisation.
7. The city will arrange training on multicultural issues for its employees.
8. In line with the Act on the Promotion of Integration, an initial survey and integration plan will be drawn up for immigrants who use municipal services. The integration plan will form a basis for the services provided to a client of immigrant background.
9. The city will actively develop projects and good practices for the promotion of bidirectional integration and in order to make Hämeenlinna more international.
10. Children and young people will grow into active members of a multicultural society.
11. Families will become an active part of society.
12. Skills in multicultural interaction will be enhanced within services for children and young people.
13. Services will be developed to become more equal, in order to promote equality between clients.
14. Equality will be reinforced within the city organisation.
15. The "Hämeenlinna for all" operating model will be strengthened by working together and through partnership.

Both committee work and service production will be guided by the Multiculturalism Programme.

خلاصه

برنامه چند فرهنگی چگونگی رسیدگی و انجام امور مربوط به مسائل چند فرهنگی را در همین لینا (Hämeenlinna) تعیین می کند. ارزش های همین لینا در استراتژی 2015 همین لینای تجدید گرا ثبت گردیده است. یکی از ارزش های شهرستان همین لینا برابری است. برابری بدین معنی است که شهرستان همین لینا امکانات زندگی خوب را به طور منصفانه و بیطرفانه در اختیار تمام ساکنین شهر قرار می دهد.

قانون پیشبرد وفق یابی در سال 2011 مورد تجدید نظر قرار گرفت. این قانون بهتر از پیش اشخاص در سنین متفاوت و افرادی را که به دلایل متفاوت مهاجرت نموده اند را مورد توجه قرار می دهد. در این قانون دو طرفه بودن وفق یابی مورد تأکید قرار گرفته است. دو طرفه بودن وفق یابی به معنای این است که وفق یابی امری فقط مربوط به مهاجرین نیست، بلکه جامعه میهمان و ظرفیت های این جامعه برای هماهنگی و پذیرش ارتباط بین فرهنگ های مختلف را را نیز در بر می گیرد.

برنامه چند فرهنگی طی نشست ها و گفتگوهای تهیه گردیده که در آن کارمندان و کارشناسان رشته های مختلف شاغل در خدمات شهری شرکت نموده اند. علاوه بر این، این برنامه بر مینای پژوهش های انجام شده در این رشته تنظیم گردیده است. سر فصل های اصلی این برنامه عبارتند از: 1. کار و امرار معاش، 2. شهرستان به عنوان سفارش دهنده و تولید کننده خدمات، 3. کودکان، نوجوانان و تحصیلات، 4. شرکت کردن در امور به طور برابر. این برنامه با فصل کار و امرار معاش آغاز می گردد، چرا که کار و امرار معاش بستری را برای وفق یابی کل خانواده فراهم می آورند. این برنامه در کنار کار، بر خدمات برای کودکان و نوجوانان و نیز بر تحصیلات ایشان در چارچوب قانون جدید وفق یابی تأکید می کند.

اهداف ثبت شده این برنامه عبارتند از:

1. شهرستان و اداره کار و امرار معاش (TE-toimisto) شبکه ای را تشکیل می دهند که کاریابی مهاجرین اربه پیش می برد. از سازمان های آموزشی، سازمان های بازار کار، سازمان های تأسیس مشاغل آزاد، کنشگران بخش داوطلب و غیر انتفاعی و مرکز توسعه همه (Häme) برای شرکت در این شبکه دعوت به عمل می آید.
2. شهرستان همین لینا به استخدام اشخاص مهاجر متقاضی کار و تحقق برابری در مشاغل تحت نظر شهرستان کمک می نماید.
3. شهرستان همین لینا خدماتی را که باعث پیشبرد کاریابی مهاجرین می گردند را توسعه می دهد.
4. برنامه چند فرهنگی روند سفارش و تولید خدمات شهرستان را جهت می دهد.
5. تک تک کارمندان شهرستان در کار خود اطلاع رسانی، راهنمایی و خدمات رسانی به مهاجرین را نیز در برنامه کاری خود قرار می دهند. اطلاعات مهاجرین در صورت لزوم کارمندان را در این مورد یاری می دهد.
6. اطلاع رسانی در مورد خدمات شهرستان و خدمات اینترنتی شهرستان به سمت چند زبانه شدن و بین المللی شدن توسعه می یابد.
7. شهرستان برای کارمندان خود دوره های آموزشی در مورد مسائل مربوط به امور چند فرهنگی فراهم می آورد.
8. شرایط مهاجرینی که از خدمات شهرستان استفاده می کنند، مطابق با قانون وفق یابی مورد ارزیابی اولیه قرار می گیرد.
9. شهرستان فعالانه طرح ها و آداب کاری مناسبی که باعث پیشبرد وفق یابی دو طرفه و افزایش بین المللی شدن شهرستان می گردند را توسعه می دهد.
10. کودکان و نوجوانان به عنوان اعضای فعال جامعه ای چند فرهنگی رشد نمایند.
11. کودکان بخشی فعال از جامعه را تشکیل دهند.
12. مهارت کار در محیط چند فرهنگی با تأثیرات متقابل در بخش خدمات کودکان و نوجوانان افزایش یابد.
13. با ارائه خدمات یکسان به تحقق برابری اربابین رجوع کمک گردد.
14. برابری در سازمان های تحت نظر شهرستان تقویت گردد.
15. مدل فعالیت "همین لینای مشترک برای همه" ("Kaikkien yhteinen Hämeenlinna") با انجام گروهی کارها مورد تقویت قرار گیرد.

برنامه چند فرهنگی هم فعالیت هیئت های اجرایی را جهت می دهد و هم فعالیت تولیدات خدمات را.

Résumé

Le programme multiculturel définit les orientations de la Ville d'Hämeenlinna quant au traitement des questions relatives au multiculturalisme. Les valeurs d'Hämeenlinna sont incluses dans le plan stratégique de la ville : Renouveler Hämeenlinna 2015. L'une de ces valeurs est l'égalité. Par conséquent, la Ville d'Hämeenlinna traitera tous ses habitants de manière égale pour leur donner les chances d'avoir un quotidien de qualité.

La Loi sur la promotion de l'intégration a été réformée en 2011. Désormais, cette loi prend mieux en compte les immigrants de tout âge, indépendamment de la raison qui les a poussés à changer de pays. Le texte souligne le fait que l'intégration fonctionne dans les deux sens. Cela signifie que l'intégration ne concerne pas seulement les immigrants, mais également la société d'accueil et son aptitude à s'adapter aux rencontres entre différentes cultures.

Le programme multiculturel est le fruit de groupes de travail auxquels ont pris part des employés de la ville et divers experts. Il repose également sur des études spécialisées. Ce programme comporte les sections principales suivantes : 1. Emploi et revenus 2. La ville comme demandeur/prestataire de services 3. Enfants, jeunes et éducation et 4. Participation égalitaire. Le programme commence par une section sur l'emploi et les revenus, car ceux-ci forment la base de l'intégration de toute la famille immigrante. Outre la question du travail, le programme se concentre sur les services et l'éducation destinés aux enfants et aux jeunes dans l'esprit de la nouvelle Loi sur la promotion de l'intégration.

Le programme vise les objectifs suivants :

1. La Ville d'Hämeenlinna et l'agence finlandaise de l'emploi et du développement économique créeront un réseau favorisant l'emploi des immigrants. Les organismes de formation, les organisations du marché du travail, les associations d'entrepreneurs et les acteurs du secteur tertiaire de la région, ainsi que le Centre de développement Häme seront invités à rejoindre ce réseau.
2. Dans les emplois municipaux, la Ville d'Hämeenlinna soutiendra le recrutement des personnes issues de l'immigration ainsi que la concrétisation de l'égalité.
3. La Ville d'Hämeenlinna développera des services qui soutiennent l'emploi des immigrants.
4. Le programme multiculturel orientera la demande et la production des services de la ville.
5. Dans le cadre de son travail, chaque employé municipal informera, conseillera et servira les immigrants de la même façon que les autres citoyens. Si nécessaire, les employés de la ville se feront aider par les Services d'immigration.
6. L'information sur la ville et ses services, ainsi que les services en ligne seront proposés en plusieurs langues et soutiendront l'internationalisation.
7. La ville organisera des formations du personnel sur les questions d'ordre multiculturel.
8. Conformément à la Loi sur la promotion de l'intégration, une enquête initiale et un plan d'intégration seront élaborés pour les immigrants usagers de services municipaux. Ce plan d'intégration formera une base pour les services fournis à un client issu de l'immigration.
9. La ville mettra en place des projets et des bonnes pratiques pour la promotion d'une intégration à deux sens et pour rendre Hämeenlinna plus internationale.
10. Les enfants et les jeunes deviendront des membres actifs d'une société multiculturelle.
11. Les familles deviendront un élément actif de la société.
12. Les compétences en interaction multiculturelle seront développées au sein des services destinés aux enfants et aux jeunes.
13. Les services seront améliorés pour devenir plus équitables, afin de promouvoir l'égalité entre les clients.
14. L'égalité sera renforcée dans l'organisation de la ville.
15. Le modèle opérationnel « Hämeenlinna pour tous » sera consolidé par le biais de la collaboration et du partenariat.

Le programme multiculturel guidera à la fois le travail en comité et la production de services.

บทคัดย่อ

แผนงานหลากหลายวัฒนธรรมจะกำหนดแนวทางหลักว่า เรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายวัฒนธรรมนั้นเมือง Hämeenlinna จะดูแลอย่างไร ยุทธศาสตร์ใหม่สำหรับ Hämeenlinna ปี 2015 ได้บันทึกถึงชื่อเสียงด้านต่างๆ ของเมือง Hämeenlinna ชื่อเสียงอย่างหนึ่งของเมืองคือความเสมอภาค ซึ่งหมายความว่าทางเมือง Hämeenlinna จะให้บริการสำหรับโอกาสต่างๆ ในชีวิตประจำวันแก่คนในเทศบาลอย่างยุติธรรม

กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการปรับตัวได้ปรับปรุงใหม่เมื่อปี 2011

กฎหมายจะดูแลบุคคลทุกวัยและย้ายเข้ามาอยู่เพราะเหตุผลต่างๆ ให้ดีที่สุดกว่าเดิม

ในกฎหมายยังถึงการปรับตัวในสองทิศทาง ซึ่งหมายถึงว่า การปรับตัวไม่เกี่ยวข้องเฉพาะกับคนเข้าเมืองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการยอมรับของสังคมด้วย และสังคมเองก็มีความสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมต่างๆ ได้

แผนงานหลากหลายวัฒนธรรมจะดำเนินการด้วยการมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

โดยมีบุคคลากรของเมืองและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างเข้าร่วม

นอกจากนี้แล้วแผนงานยังมีรากฐานมาจากการวิจัยทางด้านนี้ด้วย แผนงานประกอบด้วยบทหลักดังต่อไปนี้: 1. งานและเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ 2. การบริการของเมืองในฐานะเป็นผู้สั่งซื้อการบริการและผู้ให้บริการ 3. เด็กวัยรุ่นและการศึกษา 4. การเข้าร่วมเรื่องความทัดเทียม

แผนงานเริ่มต้นด้วยบทที่เกี่ยวกับงานและเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ

เพราะว่างานและเงินช่วยเหลือค่าครองชีพเป็นรากฐานของครอบครัวที่ปรับตัว

แผนงานจะเน้นนอกจากเรื่องงานแล้วยังคลุมถึงการให้บริการเด็กและวัยรุ่นและการศึกษาตามเจตนาของกฎหมายการปรับตัวฉบับใหม่

เป้าหมายของแผนงานที่ได้เขียนไว้

1. เมืองและสำนักงาน TE

หรือชื่อเดิมสำนักแรงงานจะรวมเป็นเครือข่ายเพื่อที่จะได้ส่งเสริมการจ้างงานของคนเข้าเมือง เครือข่ายนี้จะเรียกระบบการศึกษาของท้องถิ่น, ระบบตลาดแรงงาน, ระบบผู้ประกอบการ, กิจกรรมขององค์การนอกภาครัฐ, และศูนย์พัฒนา Häme

2. เมือง Hämeenlinna จะส่งเสริมการรับสมัครคนที่มีพื้นฐานเป็นคนเข้าเมืองเข้าทำงาน และดำเนินการให้มีความเป็นธรรมสำหรับที่ทำงานของเมืองให้เป็นจริงขึ้นมา

3. เมือง Hämeenlinna จะพัฒนาการบริการเพื่อที่จะส่งเสริมการจ้างงานของคนเข้าเมือง

4. แผนงานหลากหลายวัฒนธรรมจะนำทางการสั่งซื้อบริการและการให้บริการ

5. บุคคลากรของเมืองทุกคนจะให้ข้อมูล ให้คำแนะนำและให้บริการในงานของตัวเองแก่คนเข้าเมืองด้วย ถ้ามีความจำเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับคนเข้าเมืองจะช่วยบุคคลากรได้

6.

จะมีการพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการให้บริการของเมืองรวมทั้งการบริการด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์เป็นภาษาต่างๆ และส่งเสริมในระดับนานาชาติ

7. ทางเมืองจะจัดการฝึกอบรมให้กับบุคคลากรของเมืองในเรื่องที่เกี่ยวกับหลากหลายวัฒนธรรม

8.

คนเข้าเมืองที่ไปใช้บริการของเมืองจะได้รับความช่วยเหลือในการวางแผนขั้นต้นและแผนการปรับตัวตามกฎหมาย การปรับตัว แผนการปรับตัวเป็นรากฐานสำหรับบริการลูกค้าที่มีพื้นฐานเป็นคนเข้าเมือง

9. ทางเมืองจะพัฒนาโครงการและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ที่ดี

อย่างเอาใจจริงเอาใจเพื่อส่งเสริมการปรับตัวในสองด้านและส่งเสริมให้เมืองเป็นที่รู้จักกันในระดับนานาชาติ

10. เด็กและวัยรุ่นจะเติบโตและเข้าร่วมอย่างจริงจังในการเป็นสมาชิกของสังคมหลากหลายวัฒนธรรม

11. ครอบครัวจะเข้าร่วมอย่างจริงจังในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

12. การให้บริการแก่เด็กและวัยรุ่นจะเพิ่มความสามารถในการร่วมงานกับสังคมหลากหลายวัฒนธรรม

Özet

Çok Kültürlülük Programı Hämeenlinna'daki çok kültürlülükle ilgili konuların yönetilmesinin ana hatlarını belirler. Yenilenen Hämeenlinna 2015 Stratejisi'ne, Hämeenlinna'ya ait değerler kaydedilmiştir. Şehrin değerlerinden birisi eşitliktir. Bu Hämeenlinna Belediyesi'nin tüm hemşerilerine eşit olarak iyi bir günlük yaşam olanakları sunması anlamına gelmektedir.

Uyumu İlerletme Yasası 2011 yılında yenilenmiştir. Bu yasa her yaştakileri ve değişik nedenlerle göç edenleri eskisinden daha iyi bir şekilde dikkate almaktadır. Bu yasada uyumun çift yönlülüğü önemle vurgulanmaktadır. Bu, uyumun sadece göçmenleri ilgilendirmediği, içinde yaşanılan toplumu ve bu toplumun kültürlerarası buluşmaya alışma kabiliyetini de ilgilendirdiği anlamına gelmektedir.

Çok Kültürlülük Programı belediye mensuplarının ve değişik dallardaki uzmanların katıldığı çalıştaylarda hazırlanmıştır. Program ayrıca bu daldaki ilgili araştırmalara da dayanmaktadır. Program şu ana başlıklardan oluşmaktadır: 1. Çalışma ve geçim kaynakları 2. Hizmet alıcı ve üretici olarak Belediye 3. Çocuklar, gençler ve eğitim 4. Katılımda eşitlik. Program çalışma ve geçim kaynakları bölümüyle başlar, çünkü çalışma ve geçim kaynakları tüm ailenin uyum sağlamasının temelini oluşturur. Program, yeni uyum yasası çerçevesinde çalışmanın yanı sıra çocukların ve gençlerin hizmet ve eğitimlerine ağırlık verir.

Programa kaydedilen hedefler şunlardır:

1. Belediye ve TE-toimisto göçmenlerin istihdamını arttıran bir ağ oluşturacaklardır. Bu ağa bölgenin eğitim organizasyonları, mesleki kuruluşlar, işveren kuruluşları, 3. sektör kuruluşları ve Häme Geliştirme Merkezi davet edilecektir.
2. Hämeenlinna Belediyesi göçmen kökenlilerin işe alınmalarına katkıda bulunacak ve Belediye'nin iş yerlerindeki eşitliğin gerçekleşmesi sağlanacaktır.
3. Hämeenlinna Belediyesi göçmenlerin istihdamını arttıracak hizmetler geliştirecektir.
4. Çok Kültürlülük Programı belediye hizmetlerinin satın alımını ve üretimini yönlendirecektir.
5. Her belediye çalışanı göçmenlere de kendi işi konusunda bilgi verecek, yönlendirecek ve hizmet edecektir. Göçmen Danışmanlığı gerektiğinde bu çalışanlara yardımcı olacaktır.
6. Belediyenin ve hizmetlerinin bilgilendirilmesi ve de elektronik hizmetleri çok dilli olacak ve uluslararasılaşmasına katkı sağlayacak bir şekilde geliştirilecektir.
7. Belediye kendi personeline çok kültürlülükle ilgili konularda eğitim düzenleyecektir.
8. Belediyenin hizmetlerinden yararlanan göçmenlere ön tespit ve uyum yasasına uygun bir uyum planı yapılacaktır. Uyum planı, göçmen kökenlilerin müşteri hizmetlerinin temelini oluşturacaktır.
9. Belediye iki yönlü uyumu ve şehrin uluslararasılaşmasına katkı sağlamak için aktif olarak proje ve uygulamalar geliştirecektir.
10. Çocuklar ve gençler çok kültürlü toplumun aktif birer üyesi olarak yetişeceklerdir.
11. Aileler toplumun aktif birer parçası haline geleceklerdir.
12. Çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerde çok kültürlü etkileşim faaliyet becerileri artacaktır.
13. Sakinlerin eşitliklerinin gerçekleştirilmesi hizmetlerin eşit bir şekilde geliştirilmesiyle sağlanacaktır.
14. Belediye teşkilatında eşitlik güçlendirilecektir.
15. "Herkesin ortak Hämeenlinnası" etkinlik modeli birlikte çalışarak ve işbirliği yaparak güçlendirilecektir.

Çok kültürlülük programı hem komisyonların hem de hizmet üretiminin faaliyetlerini yönlendirecektir.

Резюме

Муниципальная программа по вопросам мультикультурализма определяет основные направления работы в области культурного многообразия в городе Хямеенлинна. В стратегии под названием «Обновляющаяся Хямеенлинна 2015» указаны приоритетные принципы развития города. Одним из этих принципов является обеспечение равноправия. Это означает, что город Хямеенлинна готов предоставить всем своим жителям равные возможности в повседневной жизни.

Обновленный закон об интеграции вступил в силу в 2011 году. Новый закон призван учитывать потребности иммигрантов всех возрастных групп, переехавших в страну по самым разным причинам. В законе подчеркивается важность интеграции как двустороннего процесса. Это означает, что интеграционный процесс должен затрагивать не только иммигрантов, но и принимающее общество, а также его готовность к межкультурному взаимодействию.

Программа по вопросам мультикультурализма была подготовлена в ходе рабочих семинаров с участием представителей муниципальных органов и специалистов разного профиля. При составлении программы учитывались и существующие в данной области результаты исследований. Программа состоит из следующих разделов: 1. Работа и доходы 2. Город как заказчик и производитель услуг 3. Дети, молодежь и образование 4. Равные возможности для равноправного участия. Программа начинается с раздела, касающегося вопросов труда и доходов, поскольку именно они являются основой для успешной интеграции семей иммигрантов в новое общество. Помимо вопросов труда, в свете нового закона об интеграции особое внимание в программе уделяется образованию и обслуживанию детей и молодежи.

Цели, включенные в муниципальную программу:

1. Создание совместно со службой занятости и экономического развития партнерской сети по развитию занятости иммигрантов. В сеть войдут местные образовательные организации, организации рынка труда, бизнес-сообщества, представители третьего сектора и Центр развития региона Хяме.
2. Содействие трудоустройству иммигрантов и обеспечение принципов равноправия на муниципальных рабочих местах.
3. Развитие услуг, направленных на улучшение трудоустройства иммигрантов.
4. Использование программы по вопросам мультикультурализма в качестве руководства в процессе заказа и производства муниципальных услуг.
5. Предоставление каждым работником муниципальных служб в рамках трудовых обязанностей информации, консультаций и услуг своим клиентам, в том числе иммигрантам. При необходимости помощь работникам муниципальных служб будет оказывать Инфоцентр по вопросам иммиграции.
6. Разработка информации о муниципальном обслуживании и электронных услуг на разных языках и с учетом необходимости международного развития.
7. Организация городом для своего персонала обучения по вопросам мультикультурализма.
8. Организация, в соответствии с законом об интеграции, предварительного тестирования и составление плана интеграции для иммигрантов, пользующихся муниципальными услугами. План интеграции является основой для предоставления услуг клиенту-иммигранту.
9. Активная работа над проектами и передовыми практиками в сфере двусторонней интеграции и развития международного статуса города.
10. Воспитание детей и молодежи в качестве активных членов мультикультурного общества.
11. Повышение активности семей иммигрантов в обществе.
12. Повышение навыков межкультурного взаимодействия при предоставлении услуг для детей и молодежи.
13. Реализация принципа равноправия в отношении жителей города путем развития равноправного доступа к услугам.
14. Укрепление принципов равноправия в структуре организации города.
15. Укрепление действующей модели «Наша общая Хямеенлинна» за счет развития совместной работы и партнерства.

Положения программы по вопросам мультикультурализма будут использоваться в качестве руководства в работе городских комиссий, а также в процессе производства муниципальных услуг.

Kokkuvõte

Multikultuursuse programm määrab kindlaks põhimõtted, kuidas multikultuursusega seotud tegevust Hämeenlinnas korraldatakse. Strateegias „Uuenev Hämeenlinna 2015“ on esitatud Hämeenlinna väärtused. Üks linna väärtus on võrdõiguslikkus. See tähendab, et Hämeenlinna pakub häid igapäevaelu võimalusi võrdselt kõigile omavalitsusüksuse elanikele.

Kohanemise parandamise seadust muudeti 2011. aastal. Seadus arvestab nüüd varasemast paremini igasuguses vanuses ja erinevatel põhjustel ümberasunute vajadusi. Seaduses rõhutatakse kohanemise kahesuunalisust. See tähendab, et kohanemine ei puuduta vaid ümberasujaid, vaid ka neid vastuvõtvat ühiskonda ja ühiskonna võimet kohaneda kultuuridevaheliste kontaktidega.

Multikultuursuse programm valmistati ette töörühmades, milles osales linna töötajaid ja erinevate elualade spetsialiste. Lisaks tugineb programm antud teemat käsitlevate uurimuste tulemustele. Programm koosneb järgmistest peamistest osadest: 1.Töö ja toimetulek; 2.Linn teenuste tellija ja pakkujana; 3.Lapsed, noored ja haridus; 4.Võrdväärne osalemine. Programm algab tööd ja toimetulekut käsitleva peatükiga, sest töö ja toimetulek loovad aluse kogu pere kohanemisele. Programmi rõhuasetus on lisaks tööle ka lastele ja noortele mõeldud teenusetel ja haridusel eespool nimetatud muudetud kohanemisseadusega kooskõlas.

Programmis sätestatud eesmärgid on järgmised.

1. Linn ning töö- ja ettevõtlusbüroo loovad võrgustiku, mis parandab ümberasujate tööhõivet. Võrgustikku kaasatakse piirkonna haridusorganisatsioonid, tööturuorganisatsioonid, ettevõtjate ühendused, kolmanda sektori esindajad ning Arenduskeskus Häme.
2. Hämeenlinna linn aitab kaasa ümberasuja taustaga inimeste töölevärbamisele ning võrdõiguslikkuse tagamisele linna töökohtades.
3. Hämeenlinna arendab teenuseid, mis parandavad ümberasujate tööhõivet.
4. Multikultuursuse programm juhib linna teenuste tellimist ja pakumist.
5. Kõik linna töötajad teavitavad, nõustavad ja teenindavad oma töös ka ümberasujaid. Vajadusel aitab töötajaid ümberasujate infopunkt.
6. Linna tegemistest ja teenustest teavitamine ning elektroonilised teenused muudetakse mitmekeelseks ja rahvusvahelistumist parandavaks.
7. Linn korraldab oma töötajatele koolituse multikultuursusega seotud küsimustes.
8. Omavalitsuse teenuseid kasutavate ümberasujate kohta koostatakse algolukorra ülevaade ja kohanemiskava vastavalt kohanemist käsitlevale seadusele. Kohanemiskava on aluseks ümberasuja taustaga inimeste teenindamisel.
9. Linn arendab aktiivselt projekte ja häid tavasid, millega aidatakse kaasa kahesuunalisele kohanemisele ja suurendatakse linna rahvusvahelisust.
10. Lapsed ja noored kasvavad multikultuurse ühiskonna aktiivseteks liikmeteks.
11. Pered muutuvad ühiskonna aktiivseks osaks.
12. Laste ja noorte teenustele lisandub oskus tegutseda multikultuursete kontaktide keskkonnas.
13. Parandatakse elanike võrdõiguslikkuse tagamist arendades vastavalt eri teenuseid.
14. Parandatakse võrdõiguslikkust linna enda organisatsioonis.
15. Tegevusmudelit „Kõikide ühine Hämeenlinna“ tugevdatakse ühistegevuse ja partnerluse kaudu.

Multikultuursuse programm juhib nii komisjonide kui ka teenusepakkujate tegevust.

HÄMEENLINNAN KAUPUNKI
Hyvä arki asuu Hämeenlinnassa

HÄMEENLINNAN MONIKULTTUURISUUSOHJELMA 2012-2015

Sirpa Ylikerälä, Tua Sjöblom, Emmi Fjällström,
Johanna Hyytiä, Esther Leander, Tanja Tauro,
Päivi Vartiainen-Ora

Kuvat: Tarja Helanen, Luiza Lehtinen, Tuula Mäkinen, Heli Pirkkalainen,
Kehittämiskeskus Oy Häme

Taitto: Hämeenlinnan kaupungin viestintäyksikkö / Tuula Mäkinen

Paino: Painoyhtymä Oy, Porvoo

ISBN 978-952-5962-11-6

